

ଜବାହରଲାଲ ଜୀବନ-ଜ୍ୟୋତି

ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ ଡିଭିଜନ

ଜବାହରଲାଲ ଜୀବନ-ଜ୍ୟୋତି

ଶ୍ରୀପ୍ରାଦ ସାହୁ : ସୁଧାକର ବାଦଲକର

ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ ଡିଭିଜନ

ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୩
(ଅକ୍ଟୋବର ୧୮୯୫)

ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ ଡିଭିଜନ

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୩.୫୦
Price : Rs. 3.50

ଡାଇରେକ୍ଟର, ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ ଡିଭିଜନ, ସଚନା ପ୍ରସାରଣ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ
ଭରତ ସରକାର, ପାଟଣା ଘାଟସ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ-୧ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକାଶିତ
ଏବଂ ଅକ୍ଟୋବର ପ୍ରେସ (ଇଣ୍ଡିଆ) ଲ., ପରିଦାବାଦ (ହରିୟାନା) ଦ୍ଵାରା
ମୁଦ୍ରିତ ।

ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁ ଥିଲେ ଆମ ପୁରୁଷର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ମାନବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ବାବଦେଲେ, ସେ ଥିଲେ ଆମ ଦେଶର ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ରୁଦ୍ଧତମ ନେତା । ଯୌବନର ଆଦ୍ୟରେ ସେ କାଳର ବଡ଼ ଦେଶପ୍ରେମୀ ଭାରତୀୟଙ୍କ ପରି ଜୀବନର ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳୀକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ ଜାତର ସେବା ନିମିତ୍ତ କର୍ମ ଓ କଠୋରତାର ଜୀବନକୁ ସେ ବଢ଼ି ନେଇଥିଲେ । ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ସ୍ବାଧୀନତା ଅର୍ଜିତ ହେଲାବେଳେ ବୃତ୍ତଜ୍ଞ ଜାତି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଧାନ-ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କଲା । ୧୯୬୪ ମସିହା ମେ ମାସରେ ଇହଲୀଳା ସମ୍ବରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘ ୧୭ ବର୍ଷ କାଳ ସେ ଏହି ପଦ ଅଳଂକୃତ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଜଣେ ସୈନିକ ରୂପେ ଯେପରି, ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ସ୍ବାଧୀନ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ସେହିପରି, ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁଙ୍କର ସକଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ କର୍ମଧାରା ଗଭୀର ସ୍ବଦେଶ ପ୍ରୀତି ଏବଂ ଏହି ଦେଶବାସୀମାନଙ୍କର ସୁଖ ଓ କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଐକାଗ୍ରକ ଅଭିଳାଷ ଦ୍ବାରା ପ୍ରଣୋଦିତ ହୋଇଥିଲା । ବିଶେଷତଃ ଭାରତର ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ସେ ଅତି ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ସେହି ସ୍ନେହର ବନ୍ଧନମୟରେ ଶିଶୁମାନେ ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ "ଚଚା ନେହରୁ" ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ବିଶେଷତଃ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏହି ପୁସ୍ତକରେ 'ଚଚା' ନେହରୁଙ୍କ ଜୀବନୀ ବଡ଼ ମନୋରମ ଚିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ମୁଁ ନିଃସନ୍ଦେହ ଯେ ସେମାନେ ଏହାକୁ ପଢ଼ି ଉପଭୋଗ କରିବେ ଏବଂ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହେବେ ।

ରାଜ୍ୟପତି ଭବନ
ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ
ଅଗଷ୍ଟ ୨, ୧୯୭୧

V. V. Giri

ଭ. ଭ. ଗିରି

ଏହା ହେଉଛି ଜଣେ ମହାତ୍ମା, ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁଙ୍କ ଜୀବନର କାହାଣୀ । ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କୁ ଭାବୁଥିଲେ “ଗୁରୁ ନେହେରୁ ।”

ଆଜୀବନ ଦେଶପେକାରେ ରତ ଥାଇ ସୁଦ୍ଧା ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ହସଖେଳରେ ସମୟ କଟାଇବାକୁ ସେ ଭୁଲ୍ ନଥିଲେ ।

ଥରେ
ଦୃଷ୍ଟିରେ -

ଆପଣ ସବୁବେଳେ ଖାଲି ହାତୀ ଓ ବାଘକୁ ବିଦେଶକୁ ପଠାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଆମ ଭିତରୁ କାହାରିକୁ କାହିଁକି ପଠାଇ କାହାନ୍ତି ?

ଓ, ତୁମେ ବି ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ରହିବାକୁ ସଜ୍ଜ ?

ଆଜ୍ଞା କୁହନ୍ତୁକ, ଆପଣ ହିଁ ଅମୀନକୁ ଅଧିକ ଭଲ ପାଆନ୍ତି କି ସୁଅମୀନଙ୍କୁ ?

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଦେଶେ, କେଉଁମାନେ ଏଠାରେ ଅଧିକ ସଫାରେ ଆଜ୍ଞା ...

ଠିକ୍ କଥା, ମୁଁ ହିଁ ଅମୀନକୁ କେଣି ଭଲପାଏ ।

ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ନିଜର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କଣେ ବୋଧେ ଚାହୁଁଥିଲେ ।

୨ ପୂର୍ବ ପ୍ରବୃତ୍ତି

ନେହେରୁଙ୍କ ପୂର୍ବପ୍ରବୃତ୍ତିମାନେ
କାଶ୍ମୀରର ଅଧିବାସୀ
ଥିଲେ । ଅତେବ ଶତ୍ରୁ ବଣ
ପୁରୁଷ ସେମାନେ କାଶ୍ମୀରରୁ
ଦକ୍ଷିଣକୁ ଉଠି ଆସିଥିଲେ ।

ନବାହରକଲ ନେହେରୁଙ୍କ ପିତାମହ ଗଙ୍ଗାଧର ନେହେରୁ
କଟାଳି ହୋଇ ଥିଲେ । ୧୮୫୭ ମସିହାରେ ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ରୋହ
ସମୟରେ ସେହି ସ୍ଥଳରେ ଘୋର ରକ୍ତପାତ ହୋଇଥିଲା । ଗଙ୍ଗାଧର
ନେହେରୁଙ୍କର ପତ୍ନୀ ସକାଳୁ ଉଦୟ ହୋଇ ନିନ୍ଦିତ ଥିଲେ ।

ଏଠା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆଗ୍ରାରେ
ରହିବା ନିରାପଦ ହେବ
ନାହିଁ କି ?

ହଁ, ଆଗ୍ରା ନିରାପଦ
ହେବ

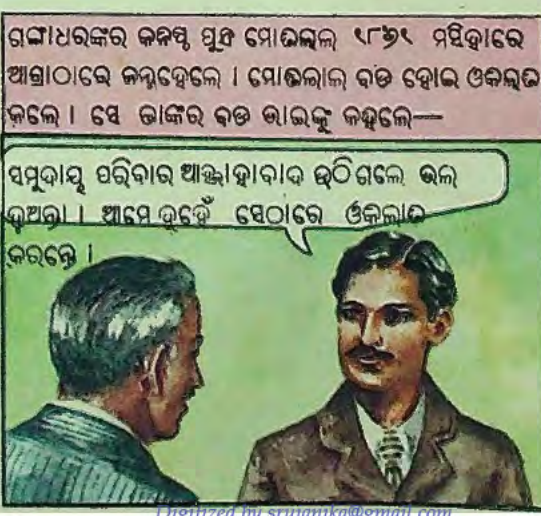
ସମୁଦାୟ ପରିବାର ଆଗ୍ରା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାହାକଲେ, ବାଟରେ ସେମାନେ
କେତେକ ଇଂରେଜ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ିଲେ । ଏହି ଅପହରଣକାରୀ-
ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଥିବା ଏହି ଝିଅଟି
ହେ, କିଏ ଯାଉଛି,
ବୁଝୁ ।
ଯାଉଛି ଫାଶୀ ଦିଆଯିବା
କରିବା ।

ଗଙ୍ଗାଧରଙ୍କ ପୁତ୍ର ସାମାନ୍ୟ ଇଂରାଜୀ କାଣିଥିଲେ ।
ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା, ଏ ଦେଉଳ
ଯୋଗି କରୁଣୀ ।
ଏଁ, ଭୂମ ଭଉଣୀ ? ଭୂମେ
ମିଳି କରୁଛି

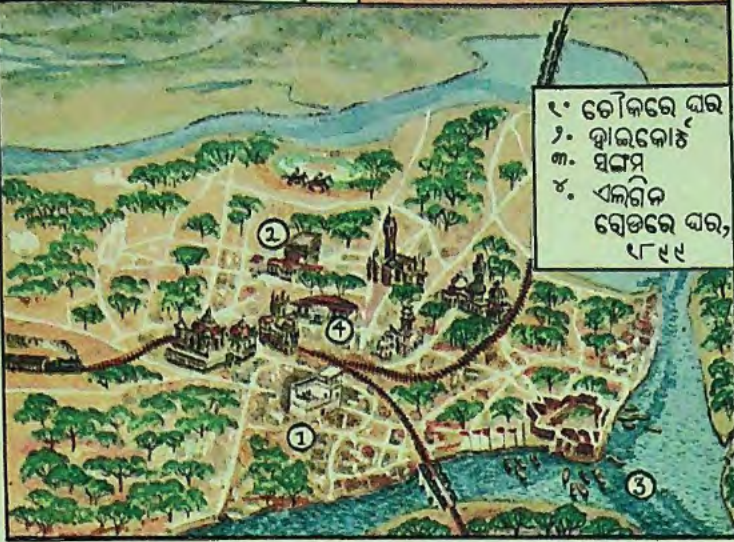
ସୌଭାଷ୍ୟକୁ ସେମାନଙ୍କର କଣେ ବନ୍ଧୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।
ସାହେବ, ସେ ସତ
କହୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏମାନଙ୍କୁ
ଜାଣେ ।
ଠିକ୍ ହେ ଯାଉ ।
ଗୋରା ସେ ନିମାନ୍ତଙ୍କ ହାତରୁ ନିସ୍ତାର
ପାଇଁ ସେମାନେ ଆଗ୍ରାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଗଙ୍ଗାଧରଙ୍କର କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ମୋତିଲାଲ ୧୮୭୯ ମସିହାରେ
ଆଗ୍ରାଠାରେ ଜନ୍ମହେଲେ । ମୋତିଲାଲ ବଡ଼ ହୋଇ ଓକିଲାତ
କଲେ । ସେ ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କୁ କହୁଲେ—
ସମୁଦାୟ ପରିବାର ଆଜ୍ଞାହାବାଦ ଉଠିଗଲେ ଭଲ
ଦ୍ରଷ୍ଟା । ଆମେ ତୁହେଁ ସେଠାରେ ଓକିଲାତ
କରନ୍ତେ ।

୩. ବାଲ୍ୟ ଜୀବନ (୧୮୮୯-୧୮୯୯)

ଆହ୍ଲାବାଦକୁ ଉଠି ଯାଇ ନେହେରୁ
ପରିବାର ସହରର ପ୍ରଧାନ ଛକ,
ଚୌକରେ ଘର କରି ରହିଲେ ।

କେତେକ ବର୍ଷ ବଢ଼ିଗଲା । କଠିନ ପରିଶ୍ରମ ଦ୍ଵାରା ମୋତିଲାଲ
ଜଣେ ଉତ୍କର୍ଷୀ ଓ ସମୃଦ୍ଧ ଶାଳ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସବୁପରାଣୀଙ୍କର ୧୮୮୯ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୧୪ ତାରିଖ
ଭିତ୍ତି ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଜନ୍ମ ହେଲା । ପୁଅର ନାମ ରଖାଗଲା
ଜବାହରଲାଲ

ସବୁପରାଣୀ ଥିଲେ ଧର୍ମପରାୟଣା । ସେ ଅନେକ ସମୟରେ
ଜବାହରଲାଲଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ପବନ ସଙ୍ଗମରେ ସ୍ନାନକରୁଥିଲେ ।

ଜବାହରଙ୍କୁ ପ୍ରତି ଜନ୍ମ ଦିବସରେ ତାଙ୍କ ଓଜନର ଖାଦ୍ୟାଶୟ ଗରିବ
ବେକମାନଙ୍କୁ ବଣ୍ଟି ଦିଆଯାଉଥିଲା ।

ଜବାହରଲାଲଙ୍କ ନିଜ ବୟସର
କେହି ଖେଳ ସାଥୀ ନଥିଲେ ।
ତାଙ୍କୁ ପିଲାବେଳେ ଏକାକୀ
କଟାଉବାକୁ ହୋଇଥିଲା ।

ମୋତିଲାଲ ତାଙ୍କ ପୁଅର ପଢ଼ାପଢ଼ି ପ୍ରତି ଖୁବ୍ ଯତ୍ନ ନେଇଥିଲେ । ପୁଅକୁ ପଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କ ଘରେ ଇଂରେଜ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ରଖିଥିଲେ ।

ଜବାହରଲାଲ ଦେଶରେ ଚାଲୁଥିବା ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ ସ୍ୱପ୍ନରେ ହେଉଥିବା ଆଲୋଚନା ଶୁଣୁଥିଲେ ।

ଭାଷା କ୍ଷୁଦ୍ରରେ କାପାନର ବିକଳ ସ୍ୱପ୍ନ ଶିକ୍ଷକ ଶୁଣି ତାଙ୍କ ମନରେ ସାମ୍ବେଦନା କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିଥିଲେ ।

ମୁଁ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଅସ୍ତ୍ରଧରି ଲଢ଼ିବି ।

ଜବାହରଲାଲଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ୧୫ ବର୍ଷ ବୟସ, ତାଙ୍କ ଇଂଲଣ୍ଡର ନିଶାଦି ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ପଠାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ପିତା ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଲେଖିଥିଲେ—

“..... ତୁ ଖୁବ୍ ଯତ୍ନଶୀଳ ହେବୁ, ଏଥିରେ ମୋର କିଲେମାସ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ... ତୁ ନିଜେ ନିଜର ଯତ୍ନ ନେବୁ ବୋଲି ମୋର ଆଶା । ଏହା ଦ୍ୱାରା ତୁ ତୋର ପିତାମାତାଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେଇ ପାରିବୁ.....

ଜବାହରଲାଲ କେନ୍ଦ୍ରରେ ବିଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କର ବାଳକା ସମୟ ପଢ଼ାପଢ଼ି, ଟେନିସ ଓ କ୍ରିକେଟ ଖେଳରେ କଟାଉଥିଲେ ।

ସେତେବେଳେ ମୋତିଲାଲ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନର ବିରୋଧ କରୁ ନ ଥିବାର ଦେଖି ଜବାହରଲାଲ ମନେ ମନେ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ପିତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଲେଖିଥିଲେ—

ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ପିଲାଙ୍କ ହେଲୁ କଅଣ ?

“...ବାପା, ତୁମେ ଏ ସରକାରର ଘୋର ନିନ୍ଦା କରିବା ଦରକାର...”

ଜବାହରଲାଲ ସାମ୍ବେଦନା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ଥରେ ସେ ନରସିଂହ ଗୁଲ୍ ଥାନାରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବରଫ ସୋତରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲେ । ସେହି ମୁହଁରେ ଏକ ଜଳପ୍ରପାତ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ପାଉଥିବାବେଳେ ଜଣେ ବନ୍ଦୀ ତାଙ୍କୁ ଚିତ୍କାରି କରୁଥିଲେ ।

୫. ଯୁବାବସ୍ଥା ୧୯୧୭-୧୭

ଜବାହରଲାଲ ଜଣେ ବାରିଷ୍ଟର ହେଲେ ।

ସେ ଭାରତକୁ ଫେରି ଆସି ଓକିଲାତ କରବାରରେ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସେ କୁବକୁ ଯାଉଥିଲେ ।

ପିତା ଓ ପୁଅ ଅନେକ ସମୟରେ ଦେଶର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ ।

ଇଂଲଣ୍ଡ ଆମକୁ ସହଜରେ ସାଧ୍ୟନତା ଦେଇଦେବ ବୋଲି ଆଶା କରବାବୋକାମୀ ।

ପୁଅ, ଆମକୁ ଯେଉଁ ଯାଗବାକୁ ହେବ ।

୧୯୨୭ ମସିହାରେ ବସନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଜମିନି କଲିକ୍ତ ସହର ତାଙ୍କର ବିବାହ ହେଲା ଏହା ଥିଲା ଆନ୍ଦୋଳନର ଏକ ଉତ୍ସବ ।

ସେମାନେ ଚାଲିବା ପାଇଁ କାଶ୍ମୀର ଯାଇଥିଲେ ।

ଦିନେ ଜବାହରଲାଲ ତାଙ୍କର ଜଣେ ସହକର୍ମୀ ଭୂଇଁଙ୍କ ସହିତ ପବନ ଆଗେ ହସି କରୁଥିଲେ ।

ଭୂଇଁ, ଅମରନାଥ ଗୁମ୍ଫାକୁ ଯିବା ।

କିନ୍ତୁ କଡ଼ ଶିପତସବୁକୁ ମାର୍ଗରେ ଯିବାକୁ ହେବ ସାହେବ ।

ଡରିବା କାହିଁକି ?

ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଗୋଟିଏ ଖାତ ଭିତରେ ଜବାହରଲାଲ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ଅନ୍ୟମାନେ ତାକୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ ।

୧୯୨୭ ମସିହାରେ ଇନ୍ଦିରା ପ୍ରିୟଦର୍ଶିନୀ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ଜବାହରଲାଲଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ରହୁ ନ ଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ତଥାପି ତାଙ୍କର ମନ ଅସୁରୁ ରହୁଥିଲା ।

୭. ଅନେଷଣ ୧୯୧୭-୧୯୧୯

ଜବାହରଲାଲ କିଛିଦିନ ଧରି ଆନବେଷାନ୍ତଙ୍କର ହୋମ ରୁଲ ଲିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱଜନାନ୍ତରାଜ୍ୟ ମନକୁ ପାଇଲ ନାହିଁ

ତା' ପରେ ସେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ଏହି ନେତା ଠିକ୍‌ଭାବରେ ଦେଶକୁ ମାର୍ଗ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ପାରିବେ ବୋଲି ସେ ଜାଣି ପାରିଲେ ।

ଏତିକିବେଳେ ଶିଶୁରଫଳ ବୋଲି ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥାନ୍ତି ଯେ ବିଜ୍ଞ ଶାସନର ବିରୋଧ କରୁଥିବା ସନ୍ଦେହରେ ସରକାର ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କାରାଦଣ୍ଡ ଦେଇ ପାରିବେ ।

ଆମେ ଏକ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ସୂଚୀ ଗଠନ କରିବା । ସତ୍ୟାଗ୍ରହମାନେ ଅନଗନ ଏବଂ ଜନସମୂହ କରି ବିଧେୟନ ବିରୋଧରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବେ । ଆମେ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେ ଯିବୁ ।

ପିତା, ମୁଁ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ସତ୍ତ୍ୱରେ ଯୋଗୁ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ ।

ତୁମେ ଏସବୁ କୌଣସି କାମ କରନାହିଁ ।

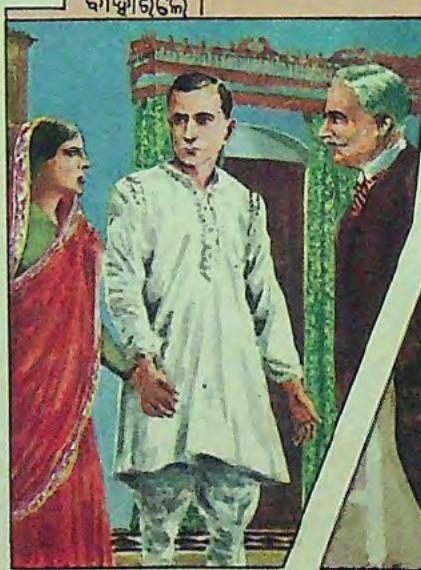
କିନ୍ତୁ ଜବାହରଲାଲ ଏଥିପ୍ରତି କଣ୍ଠସ୍ୱୀକାର କରି ନ ଥିଲେ ।

ଭିନ୍ନ ମୋତିଲାଲ ଖୁବ୍ ରାଗିଗଲେ

ତା' ହେଲେ ଏ ଭିତ୍ତି ବାହାରି ଯାଅ ।

କମଳା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହଜ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ ।

ମୋତିଲାଲ ସେମାନଙ୍କ ଦୃଢ଼ତା ବୁଝି ପାରିଲେ

୨ ଜାଗରଣ ୧୯୧୯

ଭାରତୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ପ୍ରାୟମଣିରୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଲୋକ-ମାନେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇଉଠିଲେ ।

ବୃତ୍ତିମାନ ଆମେ ହରତାଳ କରିବା ।

ସାବ ଦେଶ ବାହାଜୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱ ମାନେଲେ

ସରକାର ଶବ୍ଦ ଦମନଲାଳା ଚଳାଇଲେ । ଅମୃତସରସ୍ୱିତ ଜାଲିଆନୱାଲି ବାଗଠାରେ ନେନେଗୁଲି ଡାମ୍ବର ଲୋକମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ଗୁଳି ଚଳାଇବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଏହା ପଲରେ ୫୦୦ରୁ ଅଧିକ ଜଣ ନିହତ ହେଲେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ଓ ଆହୁରି ବହୁ ଲୋକ ଆହତ ହେଲେ ।

ଏହି ଶବ୍ଦର ପାଇଁ ସାବ ଦେଶ ପୂର୍ଣ୍ଣତକ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ କଂଗ୍ରେସ ନେତାମାନେ ଏକ ଭବିଷ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ପଞ୍ଜାବରେ ପ୍ରାଣ ପଡ଼ୁଥିଲେ ।

ଗୋରା ସିଂହାନ୍ତମାନେ ଆମକୁ ଗୁରୁଣ୍ଡ ଗୁରୁଣ୍ଡ ସିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ଏହା ଆମ ଦେଶ ପ୍ରତି ଘୋର ଅପମାନ ଗାନ୍ଧିଜୀ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେବି ।

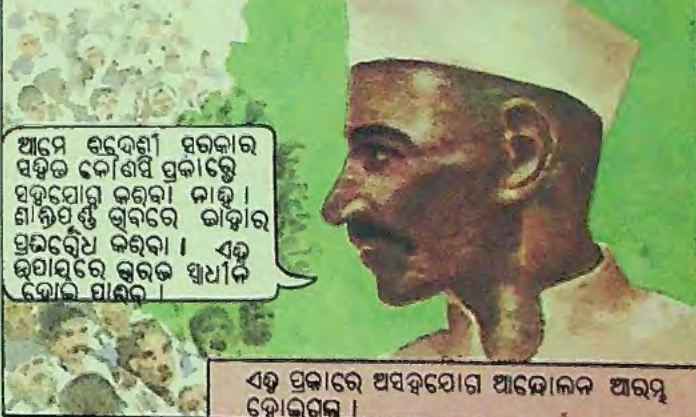
ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋତିଲାଲଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦିନକୁ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ।

ମୁଁ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ଭଲପାଏ ଏଲିଥିପାରି ଯେ ସେ ବାକି ପରିଚିତ କର୍ମ ଗୁଣାନ୍ତି ।

ସିତା, ମୁଁ ଶୁଣିବି ସମସ୍ତେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ପରି ନିର୍ଭୀକ ହୁଅନ୍ତୁ

ତାପରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ବୋହଣା କରିଥିଲେ-

ଆମେ ବିଦେଶୀ ସରକାର ସହିତ କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ସହଯୋଗ କରିବା ନାହିଁ । ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତାହାର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା । ଏହି ଉପାୟରେ ଭାରତ ସ୍ୱଧୀନ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଏହି ପ୍ରକାରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ।

୮ ଏକ ନୂଆ ଦୁନିଆ ୧୯୨୦

ଗାନ୍ଧିଜୀ ସେତେବେଳକୁ ଦେଶର ପ୍ରିୟତମ ନେତା ।

ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ କ
କହୁ ।

ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ସରଳ ଜୀବନ ମୋତିଲାଲଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା ।

ଆମେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ
ବିଳାସକୁ ତ୍ୟାଗ କରି
ପାରିବା ।

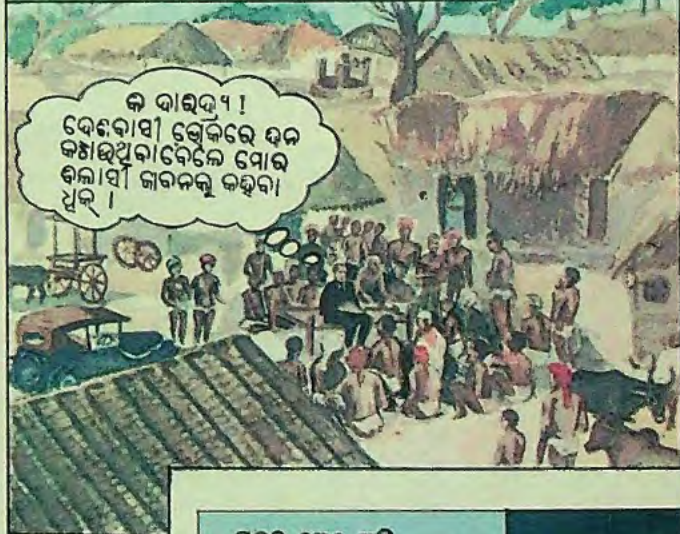
ଈତି ମଧ୍ୟରେ ଜବାହରଲାଲ ଏଲ୍ଲାବାଦୀରେ କେତେକ
କିସାନଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲେ ।

ଆଜ୍ଞା, ତାଲୁକଦାରମାନେ
ବଡ଼ତୁଲସି କରିଛନ୍ତି ଆପଣ
ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।

ଆପଣ ଆମ ଗ୍ରାମକୁ ଆସି
ଆମର ଅବସ୍ଥା ଦେଖିପାନ୍ତି ।

ଜବାହରଲାଲ ସେହି ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଥିଲେ ।

କ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ !
ଦେବୋସୀ ଟ୍ରେକରେ ଦଳ
କଟାଉଥିବାବେଳେ ମୋର
ବିଲାସୀ ଜୀବନକୁ କହିବା
ଧିର ।

ସରଳ ଫେରି ଆସି...

କିସାନମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଗନ୍ଧର
ଚିନ୍ତା ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ବସା
ବାଜିଥିଲା ।

କେମିତି କରେ ପାଡ଼ୁଥିବା
ବେଳେ ଯେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ମଣାଳ
ପ୍ରବଳ ମୁହଁ ଖୋଲି କଥା
କହି ନ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ମୁହଁ
ରେ ଆଲି ଲଗା—

ଭଲମାନେ ମୁଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
ଦେଉଛି ଯେ ରାମକୁ ସାହାଯ୍ୟ
କରିବାକୁ ମୁଁ ମୋର ପଥାସାଧ
ଉଦ୍ୟମ କରିବି ।

ଜବାହରଲାଲ ଗ୍ରାମ ପରେ
ଗ୍ରାମ ବୁଲିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱେଦଶ୍ରମର ଏକ ଯାତ୍ରାକୁ
ପ୍ରଭୁ ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ।

ଭ୍ରମାମାନେ ମନକୁ ଭୟକୁ ଦୂର
କର । ଗୁମେସ୍ତକୁ ଏକକିଟ ହେଲେ
ରୁମର ସିନା କରିବାକୁ ଚାଲିଲୁକାଟ
ମାନେ ସାହସ କରିବେ ନାହିଁ ।

ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଆଗ୍ରହପୂର୍ବକରେ ତାଙ୍କ
କଥା ଶୁଣିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସରଳ ବିଶ୍ୱାସ
ଦେଖି ସେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ସେମାନେ ମୋତେ ପ୍ରେରଣା
ଦେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ମୁଁ
ସେମାନଙ୍କୁ ଶୁଣି ଦେଉଛି ।

ଏହିପ୍ରକାରେ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ସହଜ
ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପଦ ଗଢ଼ି
ଉଠିଥିଲା ।

ସେ ସମସ୍ତ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶରେ
ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ବାଣୀକୁ ପ୍ରସାରିତ
କରିଥିଲେ ।

ସେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ସହଜ
ସେମାନଙ୍କ ମାଟି କୁଡ଼ିଆରେ
ରହି ଏହି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ ଏବଂ
ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କାଗୁଡ଼ିକର
ସମାଧାନ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା
କରିଥିଲେ ।

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ତେଜିଉଠିଲା । ସରକାର ମୋତିଲାଲ
ଜବାହରଲାଲ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହଜାର ହଜାର ଦେଶପ୍ରେମୀ
ଲୋକଙ୍କୁ ଗିରଫ କଲେ । ଜବାହରଲାଲ ଘୋଷଣା କଲେ

ମୁଁ ଭାରତରେ କିଛି
ସରକାରଙ୍କୁ କଥା ଏହି ଅବା-
ଲତକୁ ସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କୁ ଛଅ ମାସ ସଜା ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଆନ୍ଦୋଳନ ଗୁରୁଥିବା ସମୟରେ
ସେ ସା ବ୍ରେସ୍ଟାରେ କେତେକ
ଲୋକ ଗୋଟିଏ ପୋଲିସ ଥାନା
ପୋତି ଦେଲେ ।

ଏହି ହଠାତ୍ତ୍ୱକ କାଣ୍ଡ ଯୋଗୁଁ ଗାନ୍ଧୀଜୀ
ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସୁଗତି ରଖିଲେ ।

ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଯେ କଥା ଶୁଣିଲେ ?
ଏକ ବଡ଼ ଆନ୍ଦୋଳନରେ
ଆମେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଘଟଣା-
ଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ି ଦେବା ଉଚିତ୍ ।

୧୦ ଜେଲ ୧୯୨୨ - ୨୩

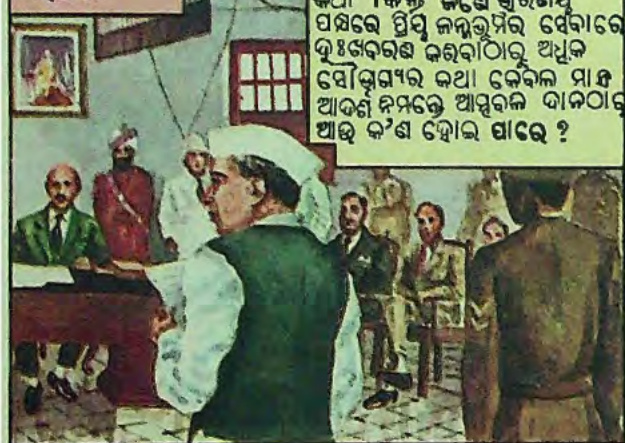
କିନ୍ତୁ ସାଧୁ ପରେ କବାଡ଼ର-
ଲୁକ୍କି ଲୁକ୍କି କରି ଦିଆଗଲା
କିନ୍ତୁ ମୋତିଲାଲ ଜେଲରେ
ରହିଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପୁତ୍ରପ୍ରେମ
ତାଙ୍କର ଲବନକୁ ବଦଳାଇ
ଦେଇଥିଲା ।

ଗାନ୍ଧୀଜୀ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଆମର
ଲୋକମାନେ ବିଦେଶୀ
ବସ୍ତୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା
ଭୁଗତ ନୁହେଁ । କବାଡ଼ରଲୁକ୍କି
ଏହି ବାତୀର ଲୋକମାନଙ୍କ
ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ।

ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ
ପୁଣି ଗିରଫ
କରିଗଲା ।

ମୁକ୍ତିର ସମ୍ଭାବନାରେ ଭୁରଭୁର ସେବା
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥାନ୍ତେ । ମହାତ୍ମାଜୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ବ
ଭିତ୍ତିରେ ଏହିସେବା ଦୁଇପୁରୁଷ ସ୍ବରୂପ
କଥା । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଭୁରଭୁର
ପକ୍ଷରେ ପ୍ରିୟ ଜନ୍ମଦୁର୍ଗମ ସେବାରେ
ଦୃଢ଼ବିଶ୍ବସ କରୁବାଟାରୁ ଅଧିକ
ସୌଜନ୍ୟର କଥା କେବଳ ମାତ୍ର
ଆଦର୍ଶ ନିମନ୍ତେ ଆସୁରକି ଦାନଠାରୁ
ଆଉ କ'ଣ ହୋଇ ପାରେ ?

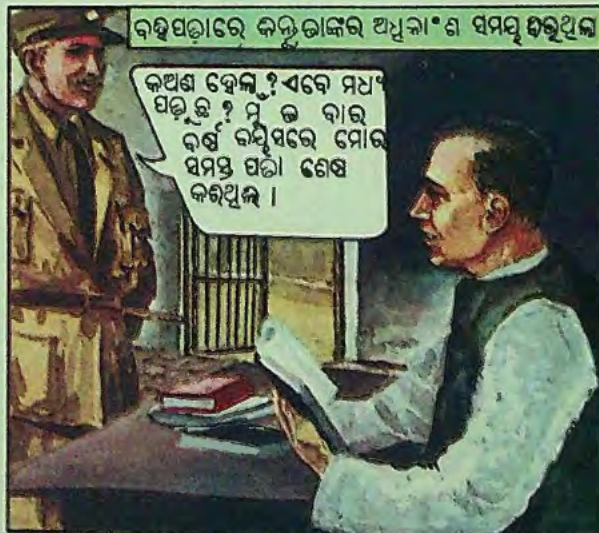
ଜେଲ ଖାନାରେ କବାଡ଼ରଲୁକ୍କି
ନିଜର କପଡ଼ା ନିଜେ ସଫା
କରୁଥିଲେ

ଏବଂ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ଲେଖାପଢ଼ା ଶିଖାଉଥିଲେ ।

ବାହିପଡ଼ାରେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ହରୁଥିଲା

କଅଣ ହେଲା ? ଏବେ ମଧ୍ୟ
ପଢ଼ନ୍ତି ? ମୁଁ ତ ବାର
ବର୍ଷ ବନ୍ଦୁସରେ ମୋର
ସମସ୍ତ ପଢ଼ା ଶେଷ
କରିଥିଲି ।

ନେଲେ ଖଲ୍ଲିସ ହୋଇ ଜବାହରଲାଲ ନନ୍ଦା ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଗୁଲୁଥବା ଦମନଲା ବସ୍ତୁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ସେ ଭୁବନୁ ସେଠାକୁ ଯାଆ କଲେ, କିନ୍ତୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଲୁଥବା ଲାଗି ତାଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦିଆଗଲା ।

ମୁଁ ସବୁ ନାହିଁ ।

ତା' ହେଲେ ମୁଁ ଭ୍ରମକୁ ଗିରଫ କରିବି ।

ତାଙ୍କୁ ଦୁଇବର୍ଷ କାରାଦଣ୍ଡ ଦିଆଗଲା ଏବଂ ଏକ ଅପରିସ୍କାର ନେଲେ ତାଙ୍କୁ ରିଶାଗଲା

ତାଙ୍କ ପରି ହୋଇଥିବା ଦୁର୍ଦ୍ଦିନିଆର ବର୍ଗେସ୍‌ରେ ଲୋକ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିବାଦ ନିଶାକିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଖଲ୍ଲିସ କରି ଦିଆଗଲା ।

ଏହାପରେ ସେ କଂଗ୍ରେସର ସାଧାରଣ ସମ୍ମାନ ଏବଂ ଏଲ୍‌ଡାବାଦ ମୁକ୍ତିପ୍ରାପ୍ତିକୁ ଚେତୁରିମାନ ହେଲେ । ସେ ଶୁବ ପରିଣତ କରୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଉପାଜନ ବୋଲି କହୁ ନ ଥିଲା । ଏହି ଚିନ୍ତା ତାଙ୍କ ମନକୁ ବାଣ୍ଟିଲା

ପିତା, ମୁଁ ପରିତ୍ରାବକୁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରୁ ନାହିଁ ।

ତୁମେ ସେଥିଲୁଗ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଅ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବୈଜ୍ଞାନିକ କରୁଛି । ତୁମେ ତୁମ କାମ କରିଯାଅ ।

ଦେଶକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ଥିଲା ଜବାହରଲାଲଙ୍କ ଗୁରୁତ୍ବ ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ କହିବା ଧନ୍ୟ, ସେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇଥିଲେ ।

କେତେକ ବର୍ଷ ପରେ ଏକ ବିପ୍ଳବ ସମୟରେ ସେ କହିଥିଲେ-

“ଭାରତର ବୁଝି ଶାସନକୁ ନିର୍ମୂଳ କରି ନ ପିତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଦେଶବାସୀଙ୍କର ଦ୍ରୁତ କମ୍ ନ ପାରେ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିବା ପରଠାରୁ ବୁଝି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼ିବା ଛିଡ଼ା ମୋର ଆଦି ଅନ୍ୟ ଧନ୍ୟ, ଅନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ ।”

କମଳା ବହୁଦଳ ଧରି ଅଗ୍ରସ୍ଥ ଥିଲେ । ଚକ୍ରା ପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଇଉରୋପ ନେଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ରହୁଣି କାଳରେ ସେ ବୁଲେସ୍‌ସଠାରେ ଦଲିତ ଜାତି କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

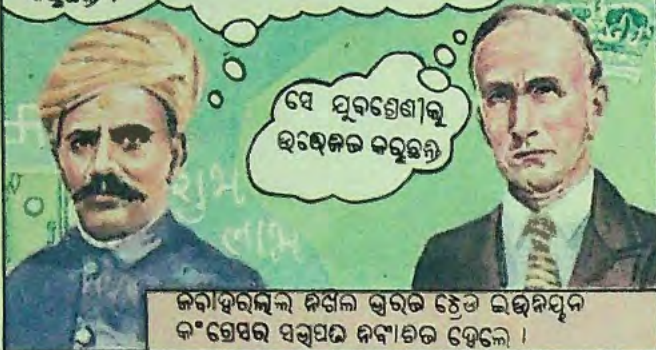
ସେ ଭୂଷ ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଗଲେ ।

ଇଉରୋପରେ ଅନୁସ୍ଥାନ କାଳରେ ସେ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ କରୁଥିଲେ ଯେ ଲୋକ-ମାନଙ୍କର ସୁଖ ସମୃଦ୍ଧ ପାଇଁ କେବଳ ରାଜନୈତିକ ମୁକ୍ତି ସତ୍ୟେଷ୍ଟ ନୁହେଁ

ଭାରତକୁ ଫେରି ଆସି ଜବାହରଲାଲ ସମାଜବାଦୀ ସପକ୍ଷରେ ଭାଷଣ-ମାନ ଦେଲେ । କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହା ଶୁଣି ଚିନ୍ତାପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ।

ଜବାହରଲାଲ ମାଗ୍ଗୁକ୍ସ ବିଚାରଧାରୀ ପ୍ରଶ୍ନର କରୁଛନ୍ତି ।

ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ପରମର୍ଶ ଥିଲା ଧର୍ମ ପଦକ୍ଷେପ ।

ଏତେ ଶୀଘ୍ର ସ୍ୱାଧୀନତାର କଥା କହୁବାରେ କି ଲାଭ ? ପ୍ରଥମେ ଆମକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଜବାହରଲାଲ ଯେତେବେଳେ କ୍ଳାନ୍ତ ବା ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ହିମାଳୟରେ ଚାଲିଥିବା କଠିନ ମନର ସରସତା ଫେରାଇ ଆଣୁଥିଲେ ।

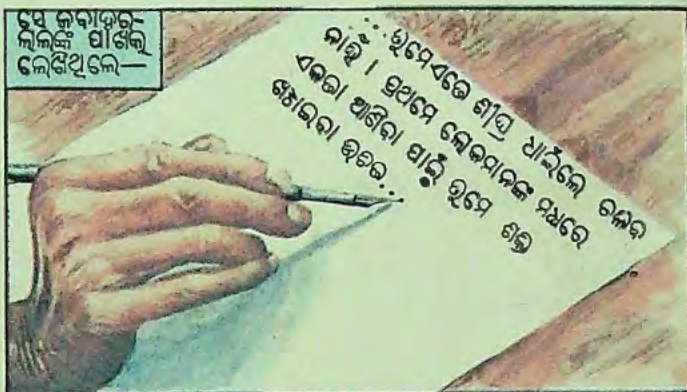
ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମାଜବାଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିପାରି ନ ପାରେ । ମାନ୍ଦିର କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନରେ ସେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ—

ଭାରତର ଲୋକମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ସ୍ୱାଧୀନତା ବୋଲି କଂଗ୍ରେସ ଘୋଷଣା କରିବା ଉଚିତ ।

ସେ ଜବାହରଲାଲଙ୍କ ପାଇଁ ଲେଖିଥିଲେ—

ନାହିଁ । ଧୂମେବତେ ଶୀଘ୍ର ଧାଇଁଲେ ଚଳନ୍ତ ଏକତା ଆଣିବା ପାଇଁ ଧୂମେ ଶକ୍ତି ଖଟାଇବା ଉଚିତ ।

ସମାଜ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ । ସେବାଦଳର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ବିପୁଳ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଉଥିଲେ ।

୧୩. ସ୍ୱାଧୀନତା କମିଶନ ୧୯୩୮

ଭାରତ ପାଇଁ ଏକ ନୂଆ ଧରଣର ସରକାର ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବାକୁ ଇଂଲଣ୍ଡରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ସାଧନା କମିଶନ ନେତୃତ୍ୱରେ ଏକ କମିଶନ ପଠାଗଲା । କମିଶନରେ ଜଣେ ହେଲେ ଭାରତୀୟ ନ ଥିଲେ । ଦେଶ ଏହାକୁ ବାସନ୍ତ କରିବାକୁ ସ୍ୱର କଲେ ।

ଆମେ ଆମ ନିଜ କଥା ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଅପୋଗ୍ୟ ବୋଲୁ ନାହିଁ ଇଂଲଣ୍ଡ କହିବାକୁ ଚାହେଁ ?

ଗୁରୁଆଡ଼େ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଗଲା ।

ଲଣ୍ଡୋନରେ ଜବାହରଲାଲ ସେହସେବକମାନଙ୍କୁ ମଞ୍ଚ ଠିକ କଲେ ।

କମିଶନ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ଆମେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରତିବାଦ ଜଣାଇବା ।

ହେଲେ ପୋଲିସବାଲ ଆସିଲେଣି । ସେମାନେ ମାରପଥ କରି ପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଯାହା କରିନା କାହାକୁ ଆମକୁ ଅସୁବିଧା ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ପୋଲିସ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରହାର କରିଥିଲେ ।

ତା ପର ଦିନ ଜବାହରଲାଲ ଶୁଣି ପ୍ରହାର ସହିଥିଲେ

ଏଥିରୁ ସେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ସରକାରୀ ନେତାଙ୍କୁ ଯାଉଥିଲେ କିନ୍ତୁ ପରେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇଥିଲେ ।

ଜବାହରଲାଲ ସାବୁ ଦେଶ ଗସ୍ତ କଲେ ।

ଆମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ସମାଜବାଦ ଚାହୁଁ ।

ଲଢ଼ମଧ୍ୟରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଲାଗି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନିବେଦନ କଲେ ।

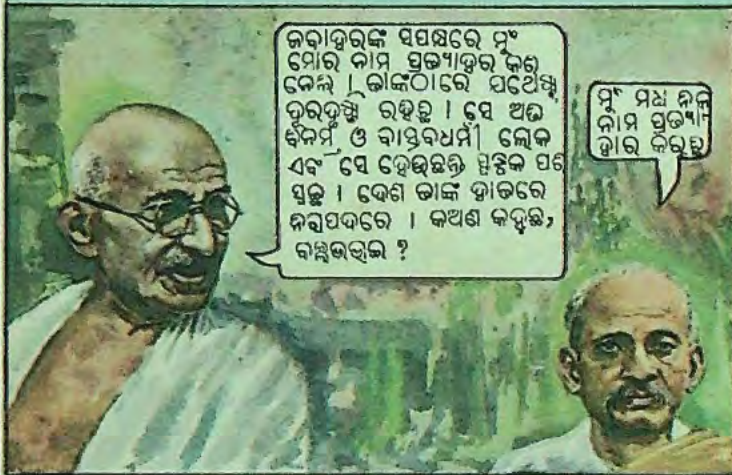
ବାପୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇଁ କାହିଁକି ଏତେ ମୁଣ୍ଡ ଖୋଲିଛନ୍ତି ? ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ମିଳିବା ଦରକାର ।

ଲହୋର କଂଗ୍ରେସ ପାଇଁ ଜଣେ ସଭାପତି ନିର୍ବାଚିତ ହେବାର କଥା ଥିଲା ।

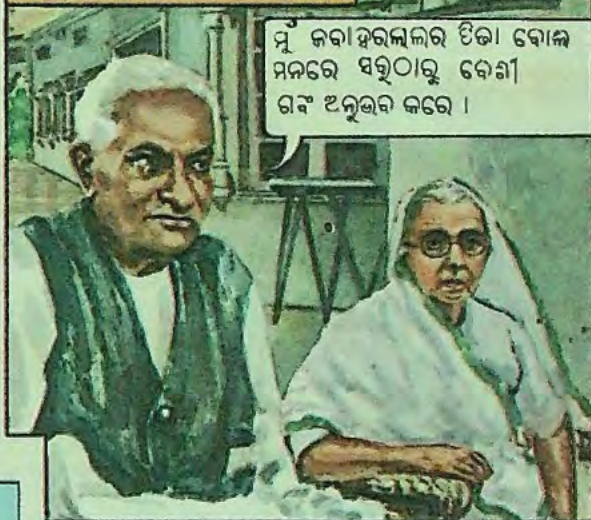
ଜବାହରଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ମୁଁ ମୋର ନାମ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କଲେ ନେଲି । ତାଙ୍କଠାରେ ପଥେଟ୍ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ରହୁଛି । ସେ ଅତି ବିନୟ ଓ ବାସ୍ତବ୍ୟମୀ ଲୋକ ଏବଂ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପଣ ସହ । ଦେଶ ତାଙ୍କ ହାତରେ ନିରାପଦରେ । କଥଣ କହୁଛି, ବଞ୍ଚିଉଠୁଛି ?

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ନାମ ପ୍ରତ୍ୟାହତ ହୋଇ କରୁଛି ।

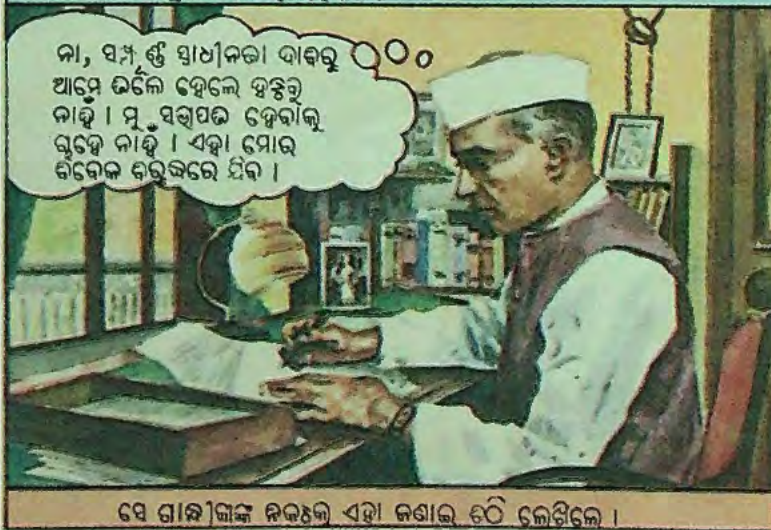
ସୁଭାଷ ଜବାହରଲାଲ ନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ । ତାଙ୍କ ପିତା ତାଙ୍କ ସୁଦୃଢ଼ ସଭାପତି ଥିଲେ !

ମୁଁ ଜବାହରଲାଲର ପିତା ବୋଲି ମନରେ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରେ ।

ଭାରତର ଶାସନ ପଦ୍ଧତିର ସପକ୍ଷରେ ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ଭାଇସରୟ ଲଣ୍ଡନଠାରେ ଏକ ଗୋଲ୍ ଟେବୁଲ୍ ସମ୍ମିଳନର ପ୍ରସ୍ତାବକଲେ । ଏଥିରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ରାଜିହେଲେ ।

ନା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦାବିରୁ ଆମେ ଇଲେ ହେଲେ ହଟୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ସଭାପତି ହେବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ଏହା ମୋର ଶିକ୍ଷକ ବରୁଦରେ ଯିବ ।

ସେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଏହା ଜଣାଇ ଠିକ୍ ଲେଖିଲେ ।

ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଉତ୍ତର ଦେଲେ-

Aligarh

my dear Jawahar, 4¹¹/₉
Resist me always when my suggestion does not appeal to your head or heart. I shall not love you the less for it. But why are you dejected?... Resume your unfailing cheerfulness.

Yours
Bapu

ଶେଷରେ ଜବାହରଲାଲ କଂଗ୍ରେସ ସଭାପତି ହେବାକୁ ରାଜି ହେଲେ ।

୧୫. ଭାରତର ମଣି ୧୯୩୦

କଂଗ୍ରେସ ସଭାପତି ହେବା ଲାଗି ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁଠାରେ ପ୍ରତିଯୁକ୍ତା ପ୍ରମୁଖରେ ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କୁ ବିପଲ ସ୍ଥିତିର ସମ୍ଭବତା ଦେଖିଥିଲେ ।

ଜବାହରଲାଲ ଜିନ୍ଦାବାଦ ।

୧୯୩୧ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୩୧ ତାରିଖ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ସେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଘୋଷଣା କଲେ—

ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନ କଂଗ୍ରେସର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ ।

ଇନ୍ଦିରାଲାଲ ଜିନ୍ଦାବାଦ

ଜବାହରଲାଲ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜନନାୟକରେ ପରିଣତ ହେଲେ ।

ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଭାରତର ମଣି

ଯୁବ ସମ୍ରାଟ

ଆମର ଭାରତ ଭୂଷଣ...

ଘରେ ତାଙ୍କୁ ଟାପସ କରାଯାଇଥିଲା ।

ହୋ ଭାରତର ମଣି, ଦୟା କର ମାଗିବ ଏଣିକି ବଚେଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଓଁ, ଭାରତଭୂଷଣଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଦିଅ ନାହିଁ ।

ଜାନୁୟାରୀ ୨୭, ୧୯୩୦, ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିବସ ରୂପେ ପାଳିତ ହେଲା । ସାରା ଦେଶରେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ଏହି ଶପଥ ନେଲେ —

“ଆମେ ବନ୍ଧୁ ସବୁ କରୁ ଯେ ଅନ୍ୟ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କ ପରି ଭାରତସୁଧୀନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ, ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରମର ଫଳ ଉପଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଜାତିକର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ପାଇଁ ଅଧିକାର ରହିବ । ତା ହେଲେ ଯାହା ସେମାନେ ଶକାଶର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ପାଇ ପାରିବେ ।
 “ଆମେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ସବୁ କରୁ ଯେ ଏହି ଅଧିକାରକୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରୁଥିବା ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ପୀଡ଼ା ଦେଉଥିବା କୌଣସି ସରକାରଙ୍କୁ ବଦଳାଇ ଦେବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଏହାର ମୁଲୋଚ୍ଚାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆଉ ଏକ ଅଧିକାର ରହିବ । ଆମେ ଗମ୍ଭୀରତା ପୂର୍ବକ ଶପଥ ନେଉଛୁ ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କଂଗ୍ରେସର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାନି ଚଳୁଛୁ ।

୧୭. ପୁଣି ଜେଲ ୧୯୩୦-୩୧

ସରକାର ପହ ଲଣ ଉପରେ ବସୁଥିବା କରକୁ ଉଠାଇ ନ ଦିଅନ୍ତି, ତା'ହେଲେ ସେ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ବୋଲି ଗାନ୍ଧିଜୀ ଘୋଷଣା କଲେ ।

କିନ୍ତୁ ବାପୁ, ଲଣ ତ ଏକ ସାମାନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ।

ନା, ଏହା ଦେଶର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଛି । ତୁମେ ଜାଣ ? ଏହା ନ ଗ୍ରହଣକର ବେଶୀ ଲୋଡ଼ା ।

ସରକାର ଏହି କର ଉଠାଇ ଦେବାକୁ ମନା କରିଦେବାରୁ, ଗାନ୍ଧିଜୀ ଲବଣ ଆଇନ ଭଙ୍ଗ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଏତିହାସକ ୧୯୩୧ ମସିହା ଦାଣ୍ଡା ପାହା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ପଥରେ ମୋତିଲାଲ ଓ ଜବାହରଲାଲ ତାଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲେ ।

ବାପୁ କହାୟ ।

ଜବାହରଲାଲ ଗିରଫ ହେଲେ ଏବଂ ସୁନ୍ଦରୀର ଜେଲ ଗଲେ ।

ତା' ପରେ ଜବାହରଲାଲ ଏବଂ ସାରା ଦେଶରେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ଲବଣ ଆଇନ ଭଙ୍ଗ କରିଥିଲେ ।

“ବିଚ୍ଛନ୍ନ ଶାସନକୁ ସମ୍ମୁଖେ - ହିତାୟ-
ଦେବା ପାଇଁ ଭରତବାସୀ କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତୁ
ଏହି ତାଣ୍ଡିଶ ଦିନ ଶପଥ ନେଇଥିଲେ ।
ମୁଣ୍ଡର ମୁଲ୍ଲ ହେଉଛି ରକ୍ତ ଏବଂ
ସାଜନା ସ୍ତ୍ରୀକାର । ଆମକୁ ପୃଷ୍ଠମାଣୀରେ
ଏହି ମୁଲ୍ଲ ଦେବାକୁ ହେବା । ସ୍ବାଧୀନ
ଭବିଷ୍ୟ କିହାନ୍ତ ।”

ଜେଲ ଭିତରୁ ସେ କନ୍ୟା
ଭିତରୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯେଉଁ ଚିଠି
ସ୍ଥିର ଲେଖିଥିଲେ, ତାହା ପରେ
“ବିଶ୍ଵ ଭିତ୍ତିତାସ ପ୍ରତି ବିହ୍ୱଳ-
ରବେକର” ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତହେଲା ।

ମୋତିଲାଲ ସାହାଭିକ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତେଣୁ ସରକାର ଜବାହରଲାଲଙ୍କୁ ଖଲାସ କରିଦେଲେ ।

କମଳା ଅସୁସ୍ଥ ଥାଇ ସୁଦ୍ଧା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଗିରଫ କରାଗଲା ।

ମୁଁ ମୋର ସ୍ବାମୀଙ୍କର ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରି ମନରେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଛି ।

ମୋତିଲାଲ ଆଉ ଭଲ ହେଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ପୁଅ ମୁକ୍ତିର ସ୍ବାଗମ ଭଲ ରଖିବେ ବୋଲି ମନରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ବାସ ରଖି ସେ ଶେଷ ନିଶ୍ବାସ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ।

୧୭ ଅପ୍ରକ୍ଳୋଷ ୧୯୩୧

ଗାନ୍ଧିଜୀ ବଡ଼ଲଟୁ ଢେଙ୍କଲେ । ସେପୁନଙ୍କ କଥା-ବାତ୍ତାରେ ନେହରୁ ସମୁଦ୍ଧ ହେଲେ ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧିଜୀ ମଜିଗଣ ଟାଣୁଆ ହେଉ ବୋଲି ସେ ଚିନ୍ତୁଥିଲେ ।

ଏଥରେ ଆମର କିଛି ଲଭ କାହୁଁ ? ଏଥିପାଇଁ କଅଣ ଆମ ଲୋକମାନେ ଏତିକି କାଳଧରି ଫତ୍ତାମ କରୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ତୁମକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରିବାକୁ ହେବ ।

ନେହରୁଙ୍କ ଆଖିରେ ଏହି ସନ୍ତାନ ଥିଲା ଗୋଟିଏ ପ୍ରହସନ ମାତ୍ର ।

ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମ ଆମର ସହର ଓ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ଚଳାଇବାକୁ ହେବ ।

ଗାନ୍ଧିଜୀ ପୋର ଆଇନ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କରି ନେଲେ ଏବଂ ଗୋଲ ଟେବୁଲ ସମ୍ମିଳନରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ଲଣ୍ଡନ ଯାଆନ୍ତି । ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାପୁର ନେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ଲନ୍ଦନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

କୁଟୁମ୍ବ ସରକାର ପ୍ରତିଜ୍ଞାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ମତସାଥକ୍ୟର ଫାଇଦା ଉଠାଇଲେ

କୃଷକମାନଙ୍କର ଦୁଃଖକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ସୀମାରେ ସୀମା ପଡ଼ିଥିଲା ।

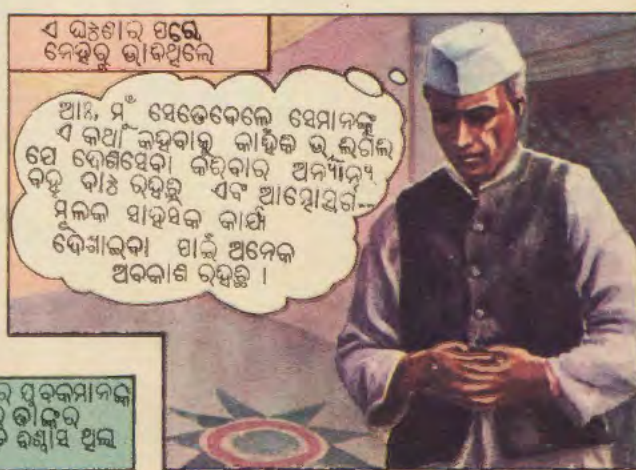
ସରକାର ପ୍ରତି ଖଜଣା ନ କମାନ୍ତି, ତା ହେଲେ ଆଦୌ ତାହା ଦିଅନାହିଁ ।

କେତେକ ଲୋକ ଟେନ ଓଲଟାଇବା, ବୋମା ଫିଙ୍ଗିବା, ପୁର ସଂଗ୍ରାମୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ନେହରୁ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟର ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ । କଲିକତା ଠାରେ ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସଂଗ୍ରାହକାରୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସମିତି ତାଙ୍କର ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ।

ଆମେ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଲାଭ କିଛି ହାନି ନାହିଁ । ସମସ୍ତ ପ୍ରବକ୍ତାମାନଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା କର ।

ସରକାର ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆହୁରି କଠୋର ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ଏ ଘଟଣାର ପରେ ନେହରୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ।

ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏ କଥା କହିବାକୁ କାହିଁକି ଭୁଲିଗଲି ଯେ ଦେଶସେବା କରୁଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ବାଟ ରହିଛି ଏବଂ ଆନ୍ଦୋଳନ ମୁଳକ ସାହସକ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଅନେକ ଅବକାଶ ରହିଛି ।

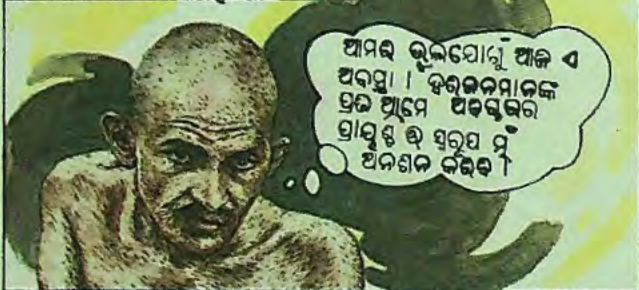
ଦେଶର ପ୍ରବକ୍ତାମାନଙ୍କ ଠାରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରମୋଦ ବଞ୍ଚି ସ ଥିଲା

୧୮. ଜେଲ ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ୧୯୩୬-୩୪

ଗୋଲଡ଼େହାଲ ସମ୍ମିଳନୀ ବସିଲା ହେଲା । ନେହେରୁ ଓ ଅନ୍ୟ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ପରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ପୁଣି ବନ୍ଦୀ କରାଗଲା । ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଜବାହରଲାଲଙ୍କର ଦାବୀ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗଦେଲେ ଏବଂ ଗୋଲଡ଼େହାଲ ଗୋଲଡ଼େହାଲ ପ୍ରକାର କରିଥିଲେ ।

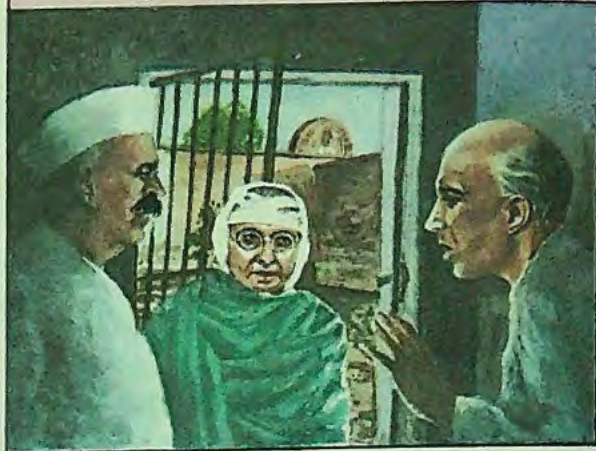
ପ୍ରାୟ ଏକଜଣକେ ବୁଝିବା ସରକାର କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଯେ ହରିଜନମାନଙ୍କୁ ହିନ୍ଦୁ ବୋଲି ଧରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

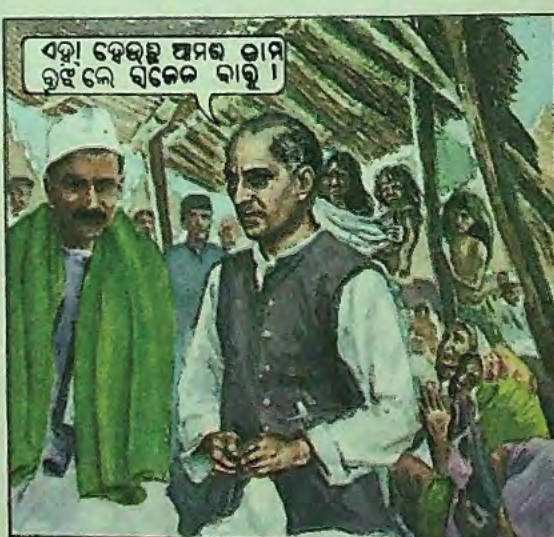
ନେହେରୁ ଜେଲରୁ ଖଲାସ ହେବା ବେଳକୁ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଏକ ଭ୍ରମିକମ ହୋଇ ଦୁଇଟି ଦିନର ଲୋକ ପ୍ରାଣ ହରାଇ ଥାନ୍ତି । ସେ ଭୁଲକୁ ସୋପାନ୍ ଯାଏ କଲେ ।

ଏହାପରେ ସେ ବରେଲୀ ଜେଲରେ ଥିବା ତାଙ୍କ ପୁଅକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲେ ।

ନେହେରୁ ପ୍ରଥମେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ନେହରୁ ପୁଣି ସରକାର ବିଦେଶୀ ବସଣମାନ ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ଗିରଫ କରିବାପାଇଁ ଡିପାଲ୍ଟମେଣ୍ଟ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

କମଳା କମଳା ଅଧାର ଡୋଲ ପଇସା ଜାବୋଡ଼ା ଧରିଥିଲେ । ନେହରୁ ଉଣାଳା ଲପାଳା କମଳାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ବାହୁବେଷ୍ଟୀରେ ରଖିଥିଲେ ।

କମଳା ଘୋର ଅସୁସ୍ଥ ବୋଲି ଜବର ଆସିଲା । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ସିବାଲାଗି ନେହରୁଙ୍କ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା । ସେ ରାଜନୀତିରେ ଭାଗନେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ ସରକାର ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ପାରନ୍ତି ବୋଲି କହିଦିଅନ୍ତା ।

ନା...ନା, ତୁମେ ଏପରି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଅନାହିଁ ।

କଦାପି କୁହୁଁ ।

ନେହରୁ ଜଳସ ହୋଇ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହୃଦିତ ଭାବରେ ପାଲଟିଲେ । ସେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ପ୍ରତିଦିନ ଦୁଇଥର ଗୁଲି ଗୁଲି ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ସିବାଆସିବା କରିନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ କମଳା ବଞ୍ଚିଲେ ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କୁ ଡେରଡୁର ଜେଲକୁ ନିଆ ଯାଇଥିଲା ।

ଭାର ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ନିହାଣ ଦେବାର, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତା'ର ଦୃଷ୍ଟିରେ

ଏକଠାରେ ଥାଇ ନେହରୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନର କାହାଣୀ ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

କମଳାଙ୍କ ଚିରନ୍ତ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟନିବାସକୁ ନିଆଗଲା । ନେହରୁ ଯେପରି ପିତୃଙ୍କ ନିକଟରେ ରହି ପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ତାଙ୍କୁ ଆଲମୋଡ଼ା ଜେଲକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଗଲା ।

କମଳାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଭଲଆଡ଼କୁ ଗତି ନ କରିବାରୁ ଶେଷରେ ତାଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ସୁଇଜରଲଣ୍ଡକୁ ନିଆଗଲା ।

କମଳାଙ୍କ ଚିତାଭସ୍ତ୍ର ଧରି ସେ ବିମାନ ଘୋରେ ଫେରି ଆସିଥିଲେ ।

କମଳା ଆଉ ନାହିଁ ।

ପ୍ରଦେଶରୁ ପ୍ରଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କେତେକ ଦାୟିତ୍ଵ ଦେବା ଲାଗି କ'ଣ ସରକାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ନିଜ ହାତରେ ରଖିଥିଲେ ।

ଆମେ ନିର୍ବାଚନରେ ଲଢ଼ିବା ।

ନେହରୁ ଭାବୁଥିଲେ ଯେ ନିର୍ବାଚନରେ ଲଢ଼ିବାର ଅର୍ଥ ବୃତ୍ତିଗ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବା । କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ସେ ବଳି ହୋଇଥିଲେ ।

ନେହରୁ କ'ଣେସ ପାଇଁ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମାନ, କାର୍ଯ୍ୟ, ଟ୍ରେନିଂ, ପଦବୀ, ଘୋଡ଼ା ଓ ଦ୍ଵାରା ଯୋଗେ ୫୦,୦୦୦ ମାଲିକ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଆଉ ସବୁବେଳେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା କିପରି ?

ଗୁଲି ଗୁଲି ଯିବାକୁ ହେବ ସାର

ଏକ କୋଟରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ନିର୍ବାହକମାନଙ୍କର ସ୍ଵତ୍ତ୍ଵସମ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ ।

ଥରେ ସେ ମୋଟର ଯୋଗେ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ଗୋଟିଏ ଗାଈ ସହିତ ଢାଳି ଗାଡ଼ିର ଧକ୍କା ଲାଗିଲା ।

ଗାଈଟି ବଡ଼ କଷ୍ଟ ଯାଇଥିଲା ।

ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଜବା ହରିଲାଲ ନେହରୁ ।

ପଣ୍ଡିତଜୀ, ଆପଣ ଗାଈ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ନ କରନ୍ତୁ ।

ନେହରୁ ଗାଈଟିର ମାଲିକଙ୍କ ନାମ ଓ ଠିକଣା ଜ୍ଞପି ଆଣିଥିଲେ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ସେ ତାଙ୍କ ବାଟକୁ ଡାକି ବୁଲିଲେ-

ହରି. ଏ ଭରଣିଟି ଟଙ୍କା ଗାଈର ଚିକଣା ପାଇଁ ପଠାଇ ଦିଅ ।

ନିର୍ବାଚନରେ କ'ଣେସ ଜୟ ଲାଭ କରି ଆଠଟି ପ୍ରଦେଶରେ ସରକାର ଗଠନ କଲେ ।

ବୃତ୍ତିଗ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନେ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବରୋଧ ହେଉଛନ୍ତି ।

ତାହା ହେଲେ କି ଦେଶର ଦରିଦ୍ର ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ।

ନେହରୁ ଭାରତର ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ଏକ ପୋଲିସା ତିଆରି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ତେଣୁ କ'ଣେସ ଏକ କାଗଜରୁ ପୋଲିସା କମିଟି ଗଠନ କରିଥିଲେ ।

ନିଜର ବୁଝି ଓ ଶିଳ୍ପ ବିକାଶ ନ ଯିବାର କୌଣସି ଦେଶ ବାସକରେ ସ୍ଵାଧୀନ ହୋଇ ରହି ନ ପାରେ ।

୨୧-ମୁକ୍ତିର ଘନଘଟା ୧୯୩୮

ମାତାଙ୍କ ହୃଦୟ ନେହରୁ ବ୍ୟୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଏଭଳିବେଳେ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ମତାନ୍ତର ଦେଖାଗଲା । ମନ ପ୍ରଶ୍ନବର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱାକ୍ଷର ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀବେପ ଯାହା କଲେ । ସ୍ୱେଚ୍ଛା ଶାନ୍ତାଙ୍କ କ ସରକାର ଶୁଭକରେ ଯାହାକୁ ବ୍ୟବ ଦେଖି ସେ ମମ୍ମାନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ

କଂଗ୍ରେସ ଓ ପ୍ରାନ୍ତ ନିଜକୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରବାଦୀ ବୋଲୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜନତନ୍ତ୍ର ସୈନ୍ୟ ବିରୋଧ କରିବା ଅତି ବସ୍ତୁତ୍ୱକର ।

ସେ କଂଗ୍ରେସର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶୁଣା ଦେଇ କହିଲେ-

ଆମେ ଭାରତରେ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବରଷିଲେଇଛୁ, ତାହା ଅପେକ୍ଷା ହିଟଲର ଓ ମୁ ସୋଭିଏଟଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଆହୁର ନିବୃତ୍ତିକର ।

ଦେଶରେ ନେହରୁଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଗୁରୁଆଡ଼େ, ବିଶେଷତଃ ଯୁବ ମିତ୍ରଙ୍କରେ ଖବର ଆଲୋଚନା ଚାଲିଲା

ଏତେବେଳେ ସେ ଦେଶକୁ ଫେରି ଆସି କାମ କଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।

କାହାରେ ଥାଇ ସେ ଭାରତର ଦୁଷ୍ଟ କୋଣ ଦୃଢ଼ଆକୁ ବୁଝାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ସୂତ୍ରଧାର ଘଟଣାକଳ ଆମେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ସେ ଚାହାନ୍ତି ।

ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାପାରରେ ଆକ୍ରନ୍ତୀ ରହୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଜାଙ୍ଗର ବିରୁଦ୍ଧ ଥିଲେ ଉତ୍ତର ଧରଣର ।

ସାଧୀନତା ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ଆମେ ଯେ କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ସାହାଯ୍ୟ ନେବା ନୁହେଁ ।

ନେହରୁ ଭାରତକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଆଗରେ ଏକ କଠିନ ସଂଗ୍ରାମ ରହୁଛି । ଲୋକମାନେ ଏକତାରର ଦେବା ଏବଂ ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ସେମାନଙ୍କୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେବା କରିବେ ।

ମୁ ଗାନ୍ଧିଙ୍କୁ ଭକ୍ତ କରେ ସତ କିନ୍ତୁ ଜାଙ୍ଗର ସମସ୍ତ ଗୁଜମାଜିକ ବିରୁଦ୍ଧ ଥାଉ ମାତ୍ର ନେଇ ପାରିବି ନାହିଁ

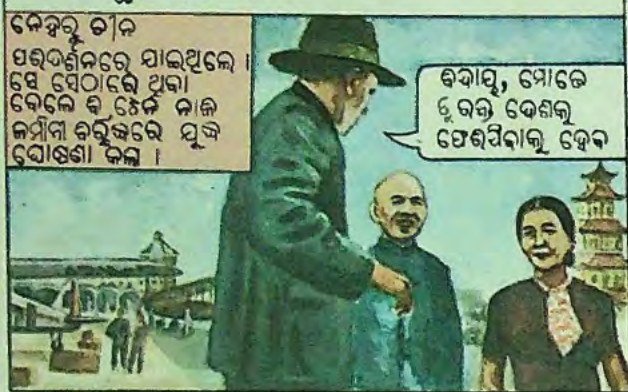
ଗାନ୍ଧିଙ୍କ କହା ବିରୁଦ୍ଧରେ

ବୋଷ କହୁଥା ଦେଲେ

ସୁଭାଷ ବୋଷ କଂଗ୍ରେସ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହେଲେ ।

୨୨ ମୁଖ ୧୯୩୯-୪୦

ନେହରୁ ତା'ର ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ଯାଇଥିଲେ । ସେ ସେଠାରେ ଥିବା ବେଳେ ବି ଟେନ ନାଜି କମ୍ପାନୀ ବସୁଙ୍କରେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇଣା କଲ ।

ବିହାରୀ, ମୋତେ ଦେଖି ଦେଖି ଫେରିଯିବାକୁ ହେବ

ବି ଟେନ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ଲଢ଼ୁ ହୁ ବୋଲି କହେ ।

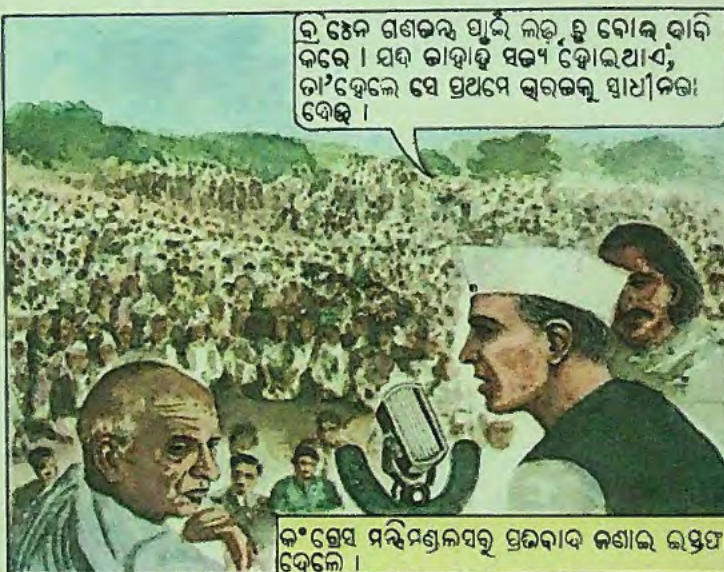

ସତେ ?

ବି ଟେନ ଭାରତକୁ ଯୁକ୍ତ ଟାଣି ନେଲେ । ଗୁରୁଦେବ ଠାକୁରଙ୍କ ସହିତ ହୋଇଥିବା ଏକ ସାକ୍ଷାତକାଳରେ ନେହରୁ କହିଥିଲେ-

ନା, ଭାରତ ଏକ ମୁକ୍ତ ଜାତି ହୁଏ ବୋଲେଇ ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ବି ଟେନ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ଲଢ଼ୁ ହୁ ବୋଲି ଦାବି କରେ । ଯଦି ତାହାକୁ ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ତା'ହେଲେ ସେ ପ୍ରଥମେ ଭାରତକୁ ସାଧୀନତା ଦେଇ ।

କଂଗ୍ରେସ ମନ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଳସବୁ ପ୍ରତିବାଦ ନଶାଲ ଇସ୍ତଫା ଦେଲେ ।

ଅସୁବଧା ସମୟରେ ବି ଟେନଙ୍କୁ ଜାଇରାଣ କରିବା ଅନୁଚିତ । ଆମର ଅଧିକାରକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ପାଇଁ ଏବେ ବି ଲଢ଼ିବା ସହିତ ବି ଟେନଙ୍କୁ ଜାଇରାଣ କଲେ ।

ଆମେ ପୁଣି ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ବିନୋବା ଓ ଜବାହର, ତୁମେ ପ୍ରଥମ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକ ରୂପେ ଗଢ଼ାଉ । ଯୁଦ୍ଧ ଉଦ୍ୟମରେ ବି ଟେନ ସରକାରଙ୍କୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ନ ଦେବା ଲାଗି ତୁମେ କେଜମାନଙ୍କୁ କୁହ ।

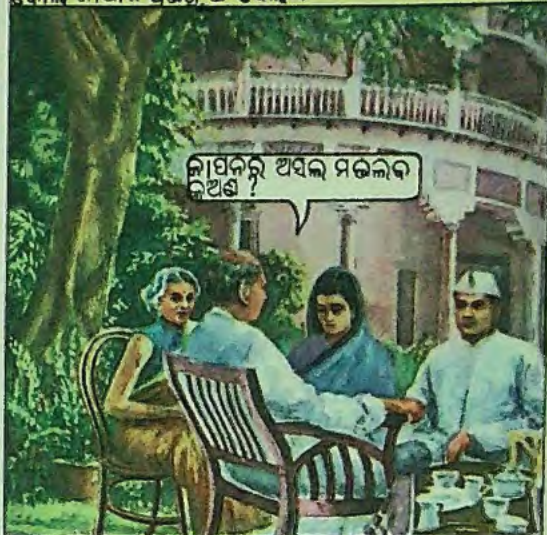
ଜବାହରଲାଲ ଓ ବିନୋବା ଜେଲ ଗଲେ ।

ସାଧୀନତା ପ୍ରସାଦିତ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ ଭାରତ ବି ଟେନଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ବୋଲି କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ବି ଟେନ କୌଣସି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ନଥିଲେ ।

ତେର ମାସ ପରେ ନେତୃତ୍ୱ ଖଲାସ ହେଲେ । ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର କନ୍ୟା ଇନ୍ଦିରା ପ୍ରିଭେକ ଶାନ୍ତିକୁ ବିବାହ କଲେ ।

କାପାଳ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ସମସ୍ତ ଏସିଆକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ବୋଲି କାପାଳ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କଲେ ।

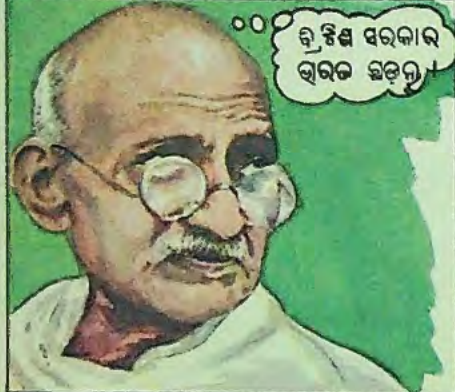

କାପାଳ ଶୁଣି ଉପହାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କିଛି ମିତ୍ରମାନେ ଭାବିଲେ ପଠାଇଲେ ।

୨୪. ଭାରତ ଛାଡ଼ ୧୯୪୭.

ବ୍ରିଟେନ ଭାରତକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେବ ନାହିଁ ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ କଣା ପଡ଼ିଲା । ଗାନ୍ଧିଜୀ ଆହ୍ୱାନ ଦେଲେ-

ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ଭାରତ ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ।

୧୯୪୭ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୭ ତାରିଖ ଦିନ ବମ୍ବେଠାରେ ନିଶିଳ ଭାରତ କଂଗ୍ରେସ କମିଟିରେ ଭଣ୍ଡାରୀ ଦେଇ ନେତୃତ୍ୱ କରୁଲେ -

ଆମେ ଏକ ଗଣ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିବା । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ହିଂସା ରହିବ ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଠାରୁ ତୁମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ମନେକରିବା ଭାରତ । କର ବା ମର ଆମର ଧୂମ । ଆମେ ଭାରତକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିବୁ, ନଚେତ ଏହି ଭୂଦ୍ୟମ୍ବରେ ଶୋଇ ଦେବୁ ।

ହଠାତ୍ ସବୁ କଂଗ୍ରେସମେଳାକୁ ବନ୍ଦୀ କରଗଲା ଲୋକମାନେ ହୁଇ ହୋଇ ବଢ଼େଇ କରି ଉଠିଲେ

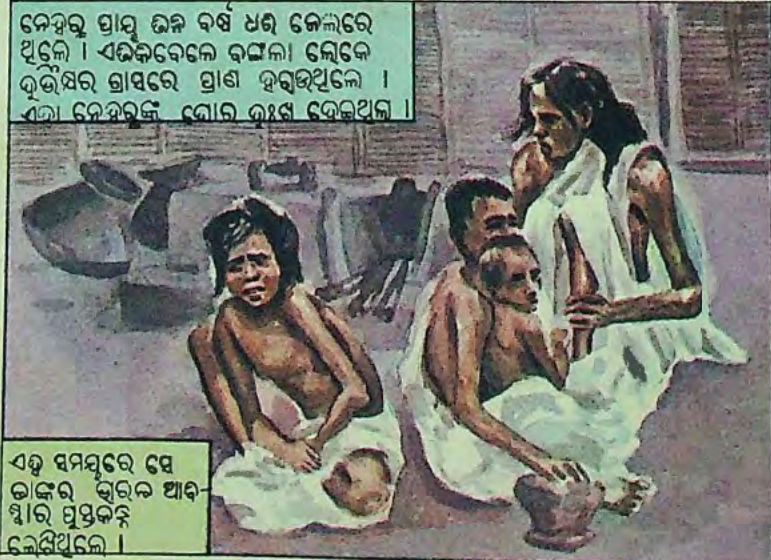

ସରକାର ନିର୍ମମତ୍ୱରେ ଦମନ ଲାଲା ଚଳାଇଲେ

ମୁହଁଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମରେ ସଜିବୁ ଫିଶି ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । ନିବ ବିବା ହିତା ଲାଭିବୁ ମଧ୍ୟ ଗରପ ହୋଇ ଚେନ ପାଉଥିଲେ ।

ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରାୟ ଇନ୍ଦ୍ର ବର୍ଷ ଧରି ଜେଲରେ ଥିଲେ । ଏଭଳିବେଳେ ବଢ଼ିଲା ଲୋକେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ଗ୍ରାସରେ ପ୍ରାଣ ହରାଉଥିଲେ । ଏହା ନେତୃତ୍ୱକୁ ଦୋର ଦୁଃଖ ଦେଇଥିଲା ।

ଏହି ସମୟରେ ସେ ତାଙ୍କର ଭାରତ ଆବିଷ୍କାର ପୁସ୍ତକଟି ଲେଖିଥିଲେ ।

୨୫ ଅଗ୍ଷ୍ଟି ୧୯୪୭-୪୭

ଭାରତରେ ମୁସଲମ ଲଗ ବାଟୁଗ ସମର୍ଥନରେ ନିଜକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରି ନେଇଥିବା ଗାନ୍ଧିଜୀ କେଲରୁ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଆସି ଲଗ ନେତା ଜିନ୍ନାଙ୍କୁ ବୁଝାସୁଝା କରାଇବା ନିମ୍ନ ଉଦ୍ୟମ କଲେ ।

ଆସ, ଆମେ ଆମର ମଜାକୁର ଭୁଲି ଯାଇ ଦୁହେଁ ମିଶି ସାଧନାକାର ପାଇଁ ଲାଭିବା ।

କାସଲମ ବର୍ତ୍ତମାନ କିପରିପନ୍ନ । ଆମେ ଆମ ନିଜ ଦେଶ, ପାକିସ୍ତାନ ଚାହୁଁ ।

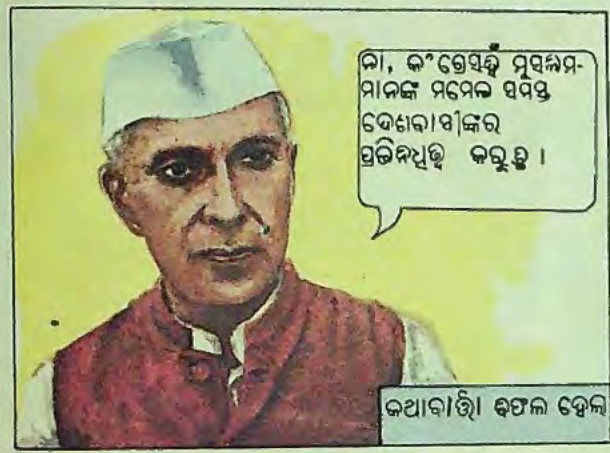

କଂଗ୍ରେସନେତାମାନେ ଶାନ୍ତ ହେବା ପରେ ଭାରତରୁ ଲଢ଼ି ଓହ୍ଲାଇଲେ ଏକ ବୈଠକ ଡାକିଲେ ।

ଭାରତରୁ ଯୁଦ୍ଧ ଏକକକୁ ଟୁଟି କାଉନସିଲରେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଭାରତୀୟ ସଦସ୍ୟ ରହିଲେ ଆପଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହେବେ ତ ?

ପକ୍ଷ ସବୁ ମୁସଲମ ସଦସ୍ୟ ଲଗ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ହୁଅନ୍ତୁ ।

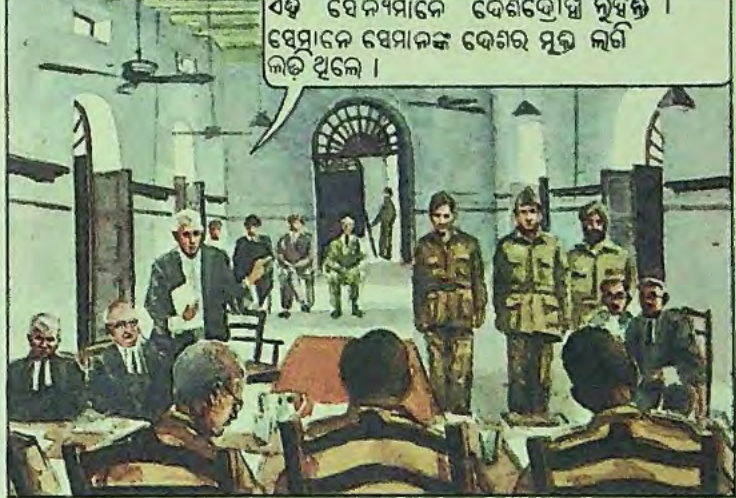

ନା, କଂଗ୍ରେସକୁ ମୁସଲମ-ମାନଙ୍କ ମନେ ସମସ୍ତ ଦେଶବାସୀଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ କରୁଛି ।

କଥାବାତ୍ତା ବିଚଳ ହେଲା

ଯୁଦ୍ଧ ଶେଷହୁଏବା ମାତ୍ରେ ବ୍ରହ୍ମା ସରକାର ଦେଶତ୍ରୋଦ୍ଧାର ଅଭିଯୋଗରେ ଆକାଫ ହିନ୍ଦୀ ଶୌଚର ପଦ୍ମସ୍ୟାମାନଙ୍କର ବିସ୍ତାର କଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ନେତୃତ୍ଵ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ଲଢ଼ିଥିଲେ ।

ଏହି ସେନାମାନେ ଦେଶତ୍ରୋଷ ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଦେଶର ମୁକ୍ତି ଲାଭି ଲାଭି ଥିଲେ ।

ସରକାର ସେମାନଙ୍କୁ ସଜା ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ସାରା ଦେଶ ଏହାର ଘୋର ପ୍ରତିବାଦ କରିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ କରି ଦିଆଗଲା ।

ନୌସେନାରେ ଏକ ବିଦ୍ରୋହ ଦେଖାଦେଲା ।

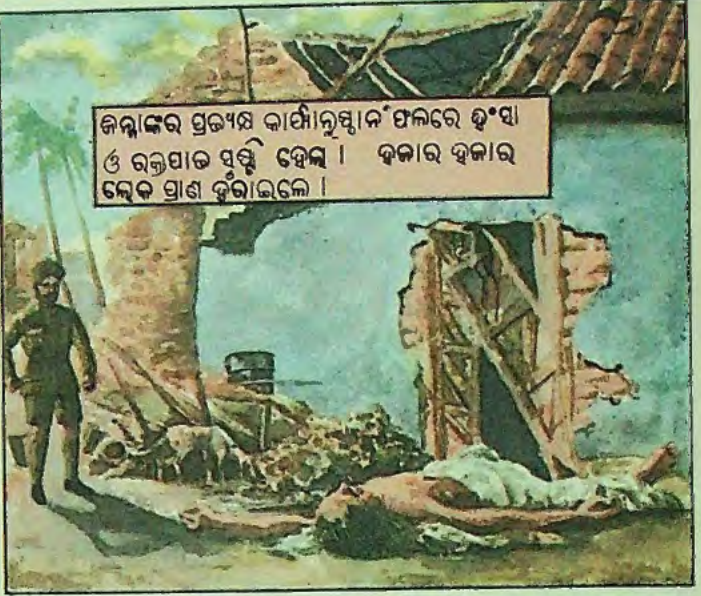

ବାରୁ ସେନାରେ ଅଧ୍ୟା ଅସନ୍ତୋଷ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଏହା ଦେଖି ବ୍ରିଟିଶର କଲେକ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ।

୨୨. ମିଷ୍ଟର ଜନ୍ମା ୧୯୪୭

ଭାରତୀୟ ନେତାମାନଙ୍କ ସହତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଚିନି ଜଣ ବ. କ୍ଷେମନାଥ ଭାରତ ଆସିଲେ କିନ୍ତୁ କୌଣସି ରାଜନୀତି ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ।

ପାକିସ୍ତାନ ହାସଲ ପାଇଁ ଲଗ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବ ।

ଜିନ୍ଦାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଫଳରେ ହିଂସା ଓ ରକ୍ତପାତ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ।

ଲେକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତସ୍ଥ କରାଇବା ପାଇଁ ଗାନ୍ଧିଜୀ ନୋଆଖାଲ, ବିହାର ଓ ପଞ୍ଜାବ ଗସ୍ତ କଲେ ।

କଂଗ୍ରେସ ଓ ଲଗ୍ ମିଶ୍ରି ଏକ ମିଳିତ ସରକାର ଗଠନ କରିବାକୁ ବୋଲି ନେହେରୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ।

ଆମେ ଏଥିରେ ଏକମତ ନୋହୁଁ । ଆମେ ପାକିସ୍ତାନ ଚାହୁଁ ।

ଶେଷରେ ଭାରତୀୟ ନୁ ଆ ସରକାର ଗଠନ କଲେ ଏହାର ନେତା ହେଲେ ନେହେରୁ । ଭିତରୁ ସରକାରଙ୍କୁ ପଞ୍ଜାବ ଦେବା ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଜିନ୍ଦା ତାଙ୍କ କୌଣସି ସମ୍ପୋଗ କଲେ ।

ଆଜ୍ଞା ଠିକ୍ ଅଛି । ଆମେ ସରକାରରେ ପୋଗ ହେବୁ

ଲଗ୍ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ନିଆଁ ସରକାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଭିଭାବ ଦେଲେ । ଜାତୀୟବାଦୀ ମୁସଲମାନେ ଏଥିପ୍ରତି ଘୋର ଅସନ୍ନତ୍ତ ହେଲେ ।

ଆମର ଅନୁଷ୍ଠାନ ସାଧନ ପାଇଁ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ଲଗ୍କୁ ହାତବାରସ୍ତି କରିଥିବା ଘୋର ଲଜ୍ଜାର କଥା ।

୨୭ ଦୁଇଟି ଘଟଣା ୧୯୪୭

ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ଦଙ୍ଗା ଶୁଭୁଥିବା ସମୟରେ ନେହେରୁ ତାଙ୍କ ବାସଭବନ ସ୍ଥିତିରେ ଉଭୟ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇଥିଲେ ।

ସେତେବେଳେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ପଡ଼ି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିଲା ଏବଂ ସରକାରୀ ଭଣ୍ଡାର ମାନଙ୍କରେ ତାହା ବନ୍ଦୀ ହେଉଥିଲା ।

ପଣ ତଜ, ଆଜି ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବାକୁ କିଛି ନାହିଁ, ବେଶେନ ଶେଷ ।

ତା'ହେଲେ ଏହିସବୁ ଲୋକେ ଖାଇବେ କ'ଣ ?

ନେହେରୁ ନିଜେ ବହୁ ଭଣ୍ଡାରକୁ ଯାଇ ଧାଡ଼ିରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ଭଣ୍ଡାରର କରାଣୀ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ପାରନ୍ତା ।

ସାର୍, ଭତରକୁ ଆସନ୍ତୁ । ମୁଁ ଭରତ ରେସନ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦେଉଛି ।

ନା, ଧନ୍ୟବାଦ । ମୋ ପାଳ ଆସିଲେ ହେବ ।

ଏହି ସମୟରେ ନେହେରୁ କଷ୍ଟ ଯାଇଥିଲେ । ସେ ଏକ ସାଧାରଣ ସତ୍ତାରେ ଭୁଞ୍ଜଣ ଦେଉଥିବା ବେଳେ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ କେତେକ ଲୋକ ବିରୋଧ-ଶୂଳ କରିଥିଲେ ।

କିଏ ଏହି କାରୁଣ୍ୟ ? ଯଦି ସାହସ ଅଛି ତ ସାମନାକୁ ଆସନ୍ତୁ ।

ସତ୍ତାରେ କେଲେ ଶଶ ପାଇଁ ଗରିବତା ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ଏବଂ ତା'ପରେ

ପଣିତ ନେହେରୁ କିନ୍ଦାବାଦ !

୨୮. ବିଭାଜନ ୧୯୪୭-୪୭

ବି.କ୍ରିଷ୍ଣ ସରକାର ନେତୃତ୍ୱ ଓ ଜିନ୍ନାଙ୍କୁ
ଲିଶ୍ଟନକୁ ଡକାଇଲେ କଥାବାର୍ତ୍ତା
ସକାଶେ ।

ମୁଁ ଶୁଣି ପାକିସ୍ତାନ

ଲିଶ୍ଟନରୁ ଫେରି ଆସି ନେତୃତ୍ୱ ପଞ୍ଜାବର ଦା'ଗା-ବିପନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳସବୁ
ପରିଦର୍ଶନ କଲେ ।

ଏପରି ନୂଆଁସ କାମ କରିବାକୁ
ପଣ୍ଡା ମଧ୍ୟ କୁଣ୍ଡା ବୋଧ କରିବ ।

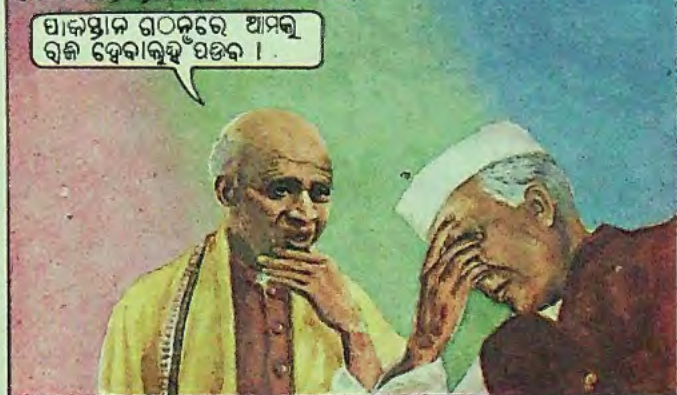
ଲିଡ଼ ମାଉଣ୍ଟବାଟେନ ଏତିକି ବେଳେ ଭାରତସବୁକୁ ହୋଇ ଆସିଲେ ଏବଂ
ଜିନ୍ନାଙ୍କୁ ବୁଝା ସୁଧା କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

ହେ ଭଗବାନ, କି
ପାତାଣ ହୁଏ ?
ଏହାକୁ ଚରିତାକରା
ବଡ଼ କଷ୍ଟକର

ଭାରତରେ ଗୁଡ଼ାଦାହ, ଲୁଟତରାଜି ଓ
ଦଳିଆ କାଣ୍ଡ ଗୁଲି ରହିଥାଏ ।

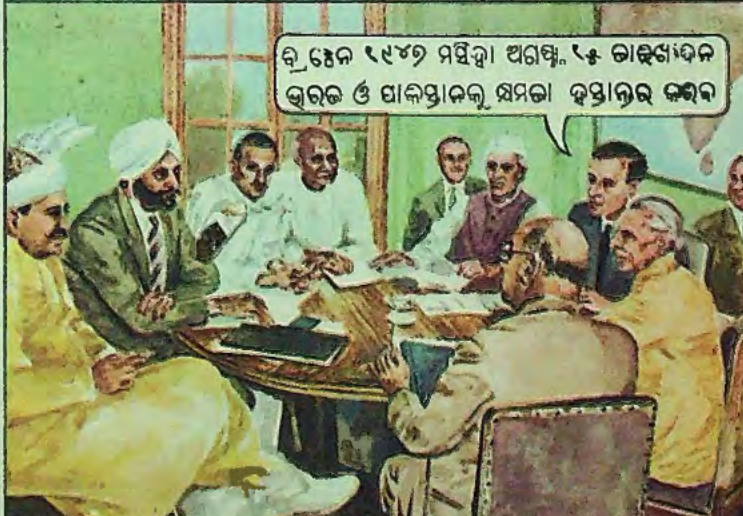
ପାକିସ୍ତାନ ଗଠନରେ ଆମକୁ
ସ୍ୱଳ୍ପ ହେବାକୁ ହେଉଛି ।

ମାତୃଭୂମିକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ କରିବା କଥା ଗାନ୍ଧିଜୀ ଆଦୌ କାନକୁ
ନେଇ ନ ଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଜିନ୍ନା ଅତି ବସିଥାନ୍ତି ॥ ବି.କ୍ରିଷ୍ଣ ସରକାର ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟ
ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଭାରତସବୁ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଘୋଷଣା କଲେ—

ବ୍ରିଟେନ ୧୯୪୭ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖରେ
ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା

୨୯. ସ୍ୱାଧୀନତା ୧୯୪୭

୧୯୪୭ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖ ଦିନ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲା ଏବଂ ନେହେରୁ ହେଲେ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ।

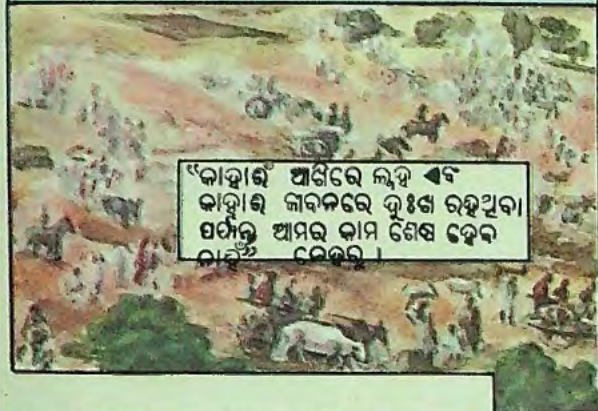
ବହୁବିଧ ପଦେ ଆମେ ନିୟତା ସହଜ ଏକ ଗୃହାମଣ୍ଡା କରିଥିଲୁ ଏବଂ ବଞ୍ଚିଯାଉ ସେହି ବେଳେ ଆସିଛି ସେତେବେଳେ ନେତା ଆମର ଶପଥ ପୂରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଆମର ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ମହାନ ସୌଧ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଲାଲକିଶ୍ୱାର ପ୍ରାଚୀର ଉପରେ ପ୍ରଥମ ବାର ପାଠ ହିଁ ଲାଗି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେବ ।

ନେହେରୁ କାନ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶୁଷ୍କ ଦେଇ କହିଲେ ଯେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଭାରତୀୟ ଜନତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସେବକ ।

ଦେଶର ବିଭାଜନ ଫଳରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଗୁଡ଼ାନ୍ତନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସରକାର ଏକ କଠିନ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ ।

“କାହାଣୀ ଆଖିରେ ଲୁହ ଏବଂ କାହାଣୀ ଲାବନରେ ଦୁଃଖ ରହୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର କାମ ଶେଷ ହେବ ନାହିଁ” ନେହେରୁ ।

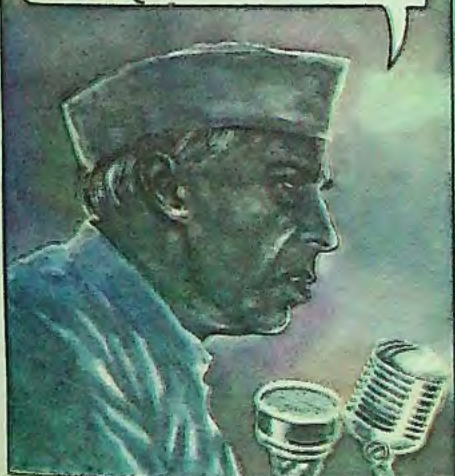
୧୯୪୮ ମସିହା ନାନ୍ଦିୟାସ ଙ୍କୁ ତାରିଖ ଦିନ ଏକ ମତାନ୍ତ ହତ୍ୟା ଗୁଳିଗୁଳିରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ।

କେଲବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଶୋଷଣା କରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ନେହେରୁ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିବେ ।

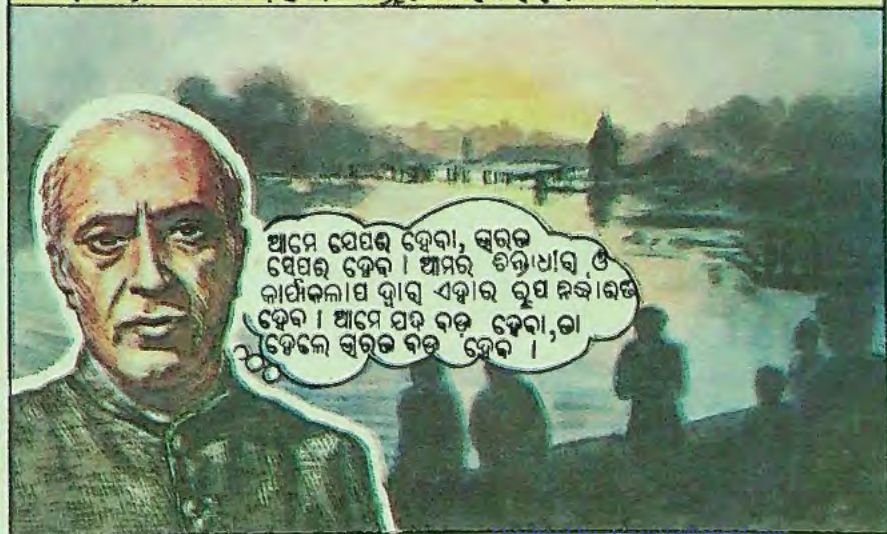

ନେହେରୁ ନିଜକୁ ଅନାଥ ବୋଲି ମନେ କଲେ ।

ବହୁ ଓ ସାଥୀଗଣ, ଆମ ଲାବନର ଆଲୋକ ଲାଭି ଯାଇଛନ୍ତି । ବଞ୍ଚିଯାଉ ଗୁରୁଆଡ଼ ଖାଲ ଅନ୍ଧକାରମୟ ।

ନେହେରୁଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଏହା ଥିଲା ଏକ ଘୋର ଉଦ୍‌ବେଗ ଓ ଔଦାସ୍ୟର ବେଳ । ସେ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବି ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ସାହସ ହରାଇ ନ ଥିଲେ ।

ଆମେ ସେପରି ହେବା, ଭାରତ ସେପରି ହେବ । ଆମର ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ରୂପ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବ । ଆମେ ଯଦି ବଡ଼ ହେବା, ତା ହେଲେ ଭାରତ ବଡ଼ ହେବ ।

୩୦. ଏକ ନୂତନ ଜୀବନ

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ଦିନରେ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଶର ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ ଯୋଗାଇ ଥିଲେ ।

ଆମେ ଦେଶବାସୀ, ଭାରତକୁ ଏକ ସାବ୍‌ଭୌମ ଗଣରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ପ୍ରୟତ୍ନ କରୁଛୁ ।

ସବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଭାରତ ୧୯୫୦ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୨୬ ତାରିଖ ଦିନ ଏକ ଗଣରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଉନ୍ନତ ଜୀବନ ହାସଲ କରିବା ଦିଗରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ମୁକ୍ତ ଏକ ସୁଯୋଗ ମାତ୍ର ବୋଲି ନେତୃତ୍ୱ ଜାଣିଥିଲେ । ଦେଶର ଉନ୍ନତ ପାଇଁ ଯୋଜନାମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ସେ ଯୋଜନା କମିଶନ ବସାଇଥିଲେ ।

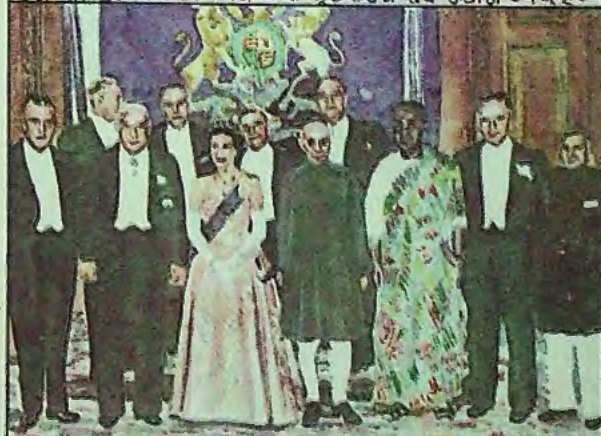

୧୯୫୨ ମସିହାରେ ଭାରତର ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ବାଛିଲେ । ଏହା ଥିଲା ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିନରୁ ନବୀନ ନିର୍ବାଚନ ।

ଜି'ପରେ ଦେଶବାସୀ ବାରମ୍ବାର ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଜରିଆରେ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଶର ନେତା ଭାବେ ବାଛିଲେ ।

ଇଂରେଜ ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଭାରତର କ୍ରୋଡ଼ିତ ଘୃଣା ନ ଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନ ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ୱାଧୀନମଣ୍ଡଳ ସହିତ ଜଣ ଗୁଡ଼ିକରେ ସେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

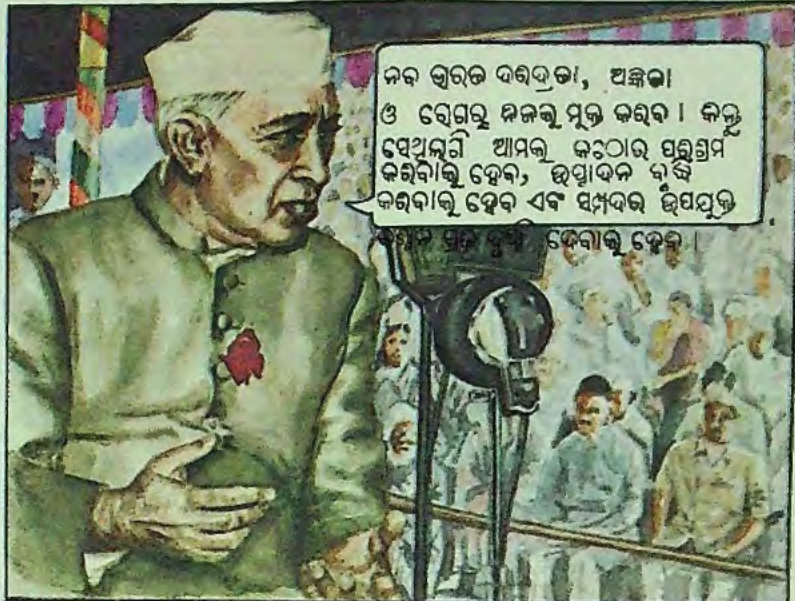
୩୧. ଜାତୀୟ ନବ ନିର୍ମାଣ

ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଛେଟଶାଃ ମଜାନ୍ତର ଦେଖାଦେଲେ ।

ନା, ଏପରି କଲହ ଦେଖକୁ ଧ୍ୟାନ କରିଦେବ ।

ନେହରୁ ପୁଣି ଶେଷରେ ସମ୍ବେଦନ ନବୀନତା ଦେଲେ ।

ନବ ଭାରତ ଦରିଦ୍ରତା, ଅଜ୍ଞତା ଓ ରୋଗରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିବ । କିନ୍ତୁ ସେଥିଲାଗି ଆମକୁ କଠୋର ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ହେବ, ଉତ୍ସାହନ ବାନ୍ଧି କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସମ୍ପଦର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ ।

ଜାତି ଆଗରେ ସେ ଥୋଇଲେ ଏକ ନୂତନ ସାମାଜିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ

ଭାରତ ଏକ ସମାଜବାଦୀ ସମାଜ ରୁହେ ।

ସେ ବୃହଦାକାର ଭୂମିନିର୍ମାଣ ସକାଶେ ମନରେ ଗଠ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ।

ଏହା ହେଉଛି ଆଧୁନିକ ଭାରତର ପ୍ରତୀକ; ଏହାର ଭବିଷ୍ୟତ ସୁଖସମୃଦ୍ଧିର ପ୍ରତୀକ ।

ସେ ସାରା ଦେଶରେ ବହୁ ଜାଗାରେ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଏବଂ ବଡ଼ ବଡ଼ କଳକାରଖାନାମାନଙ୍କ ବସାଇଲେ ।

ଜାଗାରେ ପରୀକ୍ଷାଗାର ।

ଉପାୟନିକ ସାର କାରଖାନା ।

ଏହି ସବୁ ଦେଇ ନୂଆ ଯୁଗର ମନ୍ଦିର ।

ଉପପାତ କାରଖାନା ।

ପରିମାଣ ଉତ୍ପାଦନ ।

ନବଭାରତ ନିର୍ମାଣରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଭୂମିକାର ସ୍ୱୀକୃତି ସ୍ୱରୂପ ସେ ନୂତନ ପରିକଳନାମାନ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବାକୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲେ ।

୩୨. ଯୁବାଙ୍ଗାନ ପ୍ରଗତିର ପଥ

ନେତୃତ୍ୱ ନାମ ଦେଶର କୋଣେ କୋଣେ ଶୁଣାଯାଏ; ତାଙ୍କର ବାଣୀ ଦେଶର ଘରେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ନେତୃତ୍ୱ ନିର୍ମାଣ କରାକୁ ଶୁଭ ଥିବା ନିଶ୍ଚୟରତ ବସନ୍ତ ମୁଁ ଉତ୍ସାହୀଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଲି ।

ନିଷ୍ପତ୍ତିମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଳ ନେନେ ଜମିଦାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଠାଇ ଦେଇଥିଲା । କୃଷି-ଉତ୍ପାଦନଙ୍କ ସ୍ୱାଧୀନତା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ବଳକା ଜମି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟରେ ବଣିତ ହେଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନେ ଶୁଷ୍କବାସରେ ଆଶ୍ରୟଦେଖି ଲିବା ସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ।

ଲୋକମାନଙ୍କର ନିଜ ଉଦ୍ୟମ କରିଥାରେ ଗ୍ରାମଭିତ୍ତିକର ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବାକୁ ସେ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

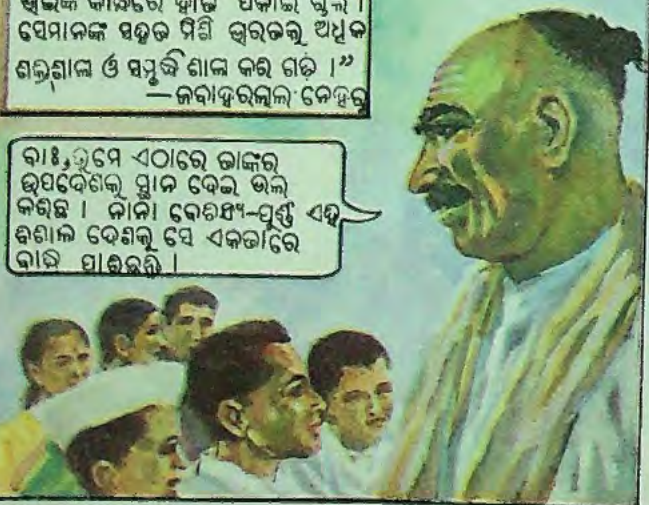

ପଞ୍ଚାୟତ ଜରୀଆରେ ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାମର କପର ଉନ୍ନତି ହେବ, ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ନିଜେ ପ୍ରିୟ କରୁଛନ୍ତି ।

“ତୁମେ ତୁମର ମୁଣ୍ଡମାନ ଓ ଶ୍ରୀକ୍ଷୀତ୍ୱ ଲୋକ କାଳରେ ହାତ ପକାଇ ଗୁଲି । ସେମାନଙ୍କ ସହଜ ମଣି ଲୋକକୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ କରି ଶକ୍ତି ।”
—ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁ

ବାଃ, ତୁମେ ଏଠାରେ ତାଙ୍କର ଉପଦେଶକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ଭଲ କରିଛ । କାନା ବେଗସ୍ୟ-ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ବିଶାଳ ଦେଶକୁ ସେ ଏକତାରେ ବାନ୍ଧି ପାରିଛନ୍ତି ।

ହିନ୍ଦୁ ଆଇନରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଘଟାଇ ଏକ କର୍ମାଗର ପୋକନାମାନ ଆରମ୍ଭ କରି ପଶ୍ଚିତଳ ମହଲମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆଣିଛନ୍ତି ।

ଶୁଭ ନେତୃତ୍ୱ ଜନ୍ମ ଦିନ ଦେଉଛି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଦବସ, ଶିଶୁ ଦବସ ।

୩୩- ବୃହତ୍ତର ଦୃଷ୍ଟି କୋଣ

ନେହରୁ ସଙ୍ଗେ ସାଧନ ଦେଶାନ୍ତର ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିଲେ । ସେ ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀରେ ଏସୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ଏକ ସ୍ୱରୂପକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା ପାଇଁ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲେ ।

ଏସିଆର ଦେଶମାନେ କାହାର ହାତକୁ ଡୋଳି ରହିବାର ଦିନ ବୁଲିଯାଇଛି । ଭୁଲ, ଆମେ ଆମର ସ୍ୱପ୍ନର ନୂଆ ଏସିଆ ନିର୍ମାଣ କରିବା ।

ନେହରୁଙ୍କର ବାଣୀଥିଲା ଭାରତର ବାଣୀ । ସମଗ୍ର ଜଗତ ଏଥିପ୍ରତି କଣ୍ଠପାତ କରୁଥିଲା ଓ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଉଥିଲା ।

ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତା ଦେଶମାନେ କିଛିଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଏସିଆର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲେ । ଆଜି ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପାରରେ ଏସିଆର ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି ଏବଂ ଦିନକୁ ଦିନ ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ।

ସେ ତାଙ୍କର ନୂତନ ସରକାରକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିଲେ ଏବଂ କାହିଁ-ସାରେ ଏହାର ସ୍ଥାନ ସମକ୍ଷରେ ଯୁକ୍ତ ଦର୍ଶାଉଥିଲେ ।

ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା କଂଗ୍ରେସରେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବା ଲାଗି ନେହରୁଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଯେଉଁଠାରେ ମୁକ୍ତି ଉପରକୁ ଧମକ ଆସିବ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟ ଉପରକୁ ବିସ୍ତାରିବ, ସେଠାରେ ଭାରତ ଖରବ ଦୁଃଖ ହୋଇ ରହି ନ ପାରେ କି ରହିବ ନାହିଁ ।

ନେହରୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପରେ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟତା କଲ ।

ଲାଭେଇ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତାର ସମାଧାନ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ସେ ପୃଥିବୀର ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ଓ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ସବୁଦିନ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲେ ।

୧୯୫୫ ମସିହାରେ ବାଲୁ ଗାଁରେ ଏସୀୟ ଓ ଆଫ୍ରିକୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ଏକ ବୃହତ୍ ସମ୍ମାନ ଦେବା ପାଇଁ ଆମେ ଆମ ଲୋକମାନଙ୍କର ସୁଖ ଓ ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକରିବାକୁ ବୁଝିପକଲୁ ।

୩୪. ଶାନ୍ତିର ଅଗ୍ରଦୂତ

ନେତୃତ୍ୱ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଘୃଷ୍ଣା କରୁଥିଲେ ଭାରତ ଚିନ୍ତାମାନ ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକରୁ ଅଲଗା ରହି ସବୁ ଦେଶଙ୍କ ସହକ ମିତ୍ରତା ରଖି ବୋଲି ସେ ଚାହୁଁଥିଲେ । କୋରିଆ, ପଶ୍ଚିମ ଏସିଆ ଓ କମ୍ବୋଡିଆ ଭାରତୀୟ ସୈନ୍ୟ ପଠାଇ ଥିଲେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ କିମ୍ବା ପରମାଣୁ ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବିନାଶ ଏହି ଦୁଇଟି ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରୁ ଶ୍ରେୟ ପ୍ରଦାତ୍ତ କାହିଁ ନେବାର ବୋଲି ଆସି ଯାଇଛି ବୋଲି ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ନୀତି ସବୁ ବିଚିତ୍ର ବୋଲି କେତେକ ଲୋକ ଭାବୁଥିଲେ ।

ନେତୃତ୍ୱ ଗୁପ୍ତିଆ କିମ୍ବା ଆମେରିକାର ଗୋଷ୍ଠୀରେ କାହିଁକି ଯୋଗ ଦେଉ ନାହାନ୍ତି? କାରଣ ସେ ହିନ୍ଦୀ କରନ୍ତି ସେ କୌଣସି ଶବ୍ଦରେ ସ୍ତ୍ରୀରେ ଯୋଗ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ଶାନ୍ତି ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ବଢ଼ାଯାଏ ନାହିଁ ।

ରୁଷ ନେତାମାନେ ଭାରତ ଆସିଲେ

ରୁଷର ଜନତା ଭାରତର ଶାନ୍ତି ପ୍ରଦତ୍ତ । ଭବ୍ୟମର ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି

ନେତୃତ୍ୱ ସେଇଆଡ଼େ ଗଲେ, ଶାନ୍ତିର ବାଞ୍ଛା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ।

ଯୁଦ୍ଧବନ୍ଧୁ ଆମେରିକାର ପ୍ରେସ୍ ଡେଲ୍ସ ଆଲିକେନେଡ଼ିଫର ଭାରତ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସିଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କୁ ବହୁଳ ସାଗତ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

କାନ୍ଦିସଭାରେ ଭାଷଣ ଦେବା ଲାଗି ନେତୃତ୍ୱକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ପରମାଣୁ ବୋମା ପୃଥିବୀକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବ । ତେଣୁ ଯୁଦ୍ଧର କଥା ଭାବିବାହିଁ ନେତୃତ୍ୱ ନିବୋଧିତା ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦେଶ ନେତୃତ୍ୱଙ୍କ ନୀତି ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲେ ।

ଶାଃ ଦୈନନ୍ଦିନ କାବନ

ନେହରୁଙ୍କର ଦିନସର ପ୍ରଥମ କାମ ଥିଲା ବ୍ୟାୟାମ କରିବା ।

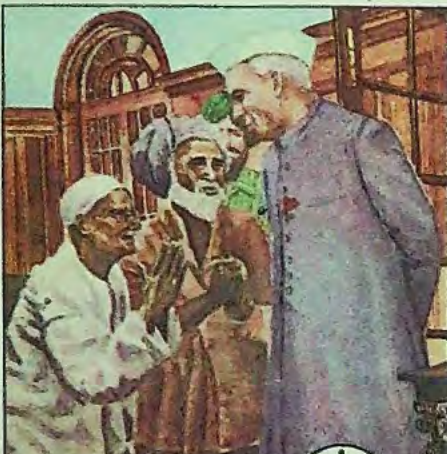

ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଇ କେହି ମନରେ କୌଣସି ଭଲଟି ଚିନ୍ତାକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ନ ପାରେ ।

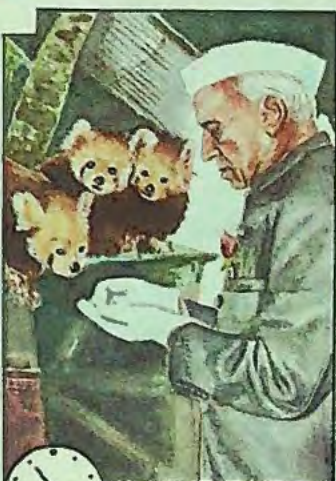
ବାହା ସକାଳେ ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟବାର ନାନା ଆଡ଼ୁ ଆସୁଥିବା ଚିଠିପତ୍ର ଖୋଲି ପଢ଼ନ୍ତି ଏବଂ କରୁଛ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଲେଖନ୍ତି ।

ପ୍ରାତଃଭୋଜନ —

ସେମାନଙ୍କର ସୁମସ୍ୟାସବୁ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ବହୁ କ୍ଷେତ୍ର ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସନ୍ତି ।

ସେ କିଛି ସମୟ ଢଳେ ପାଳାଥିବା ପଶୁମାନଙ୍କ ସହିତ କଟାଉଥିଲେ ।

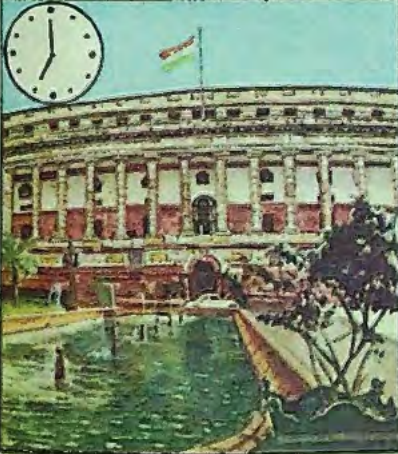

ସକାଳ ନଅଟାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସାତଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଘୋର କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଥିଲେ ।

ନାନା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ ଦେଇ ବହୁ ସମସ୍ୟା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ ।

ପାଲିଆମେଣ୍ଟ ଅଧିବେଶନ ଚାଲୁଥିବା ବେଳେ ସେ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଥିଲେ ।

ଅନେକ ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣା ବିଭେଦୀ ପରିବର୍ତ୍ତନମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ହେଉଥିଲା ।

ଘରରେ ଆହୁରି କାମ ।

ସର ଚିଠି ଲେଖିନିଅ ।

ଶୋଇବାକୁ ଯିବା ଆଗରୁ ସେ କିଛି ସମୟ ପଢ଼ାପଢ଼ି କରୁଥିଲେ ।

୩୭. ମନୁଷ୍ୟ ହୁଅନ୍ତୁ କରେ

ସେ ଜଣେ ଅସାଧାରଣ ସାଧୁସୀ ବ୍ୟକ୍ତି
ଥିଲେ । ତାଙ୍କା ଗୁଣଥିବା ସମୟରେ ସେ
ନିଜର ନିରାପତ୍ତି ପରିବାର ନ କରି
ଉତ୍ତମ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରକୁ ପଶି
ଯାଇଥିଲେ ।

ଏ ପାଗଳାମି ବନ୍ଦ କର ।

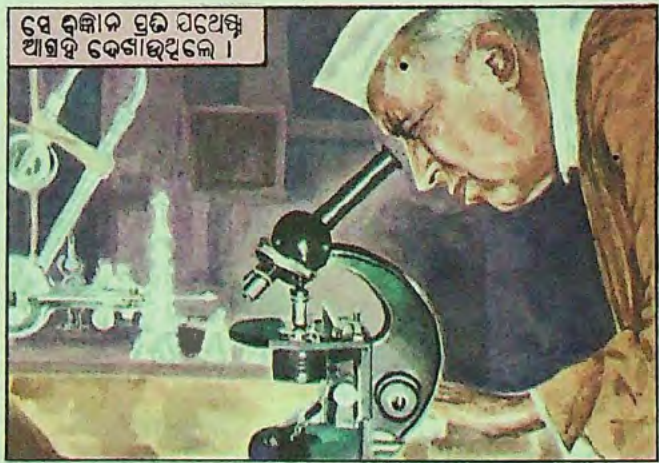

କମଳାକାନ୍ତରେ ବଞ୍ଚିବା ନ ଥିଲେ
ହେଁ ଭାବିବ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତି
ସକାଶେ ସେ ଗଢ଼ କରୁଥିଲେ ।

ସେ ସରଳ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ।

ସେ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରତି ପଥେଷ୍ଟ
ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଉଥିଲେ ।

ଥରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଶରଣାର୍ଥୀ ଶିବର ପରିଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ -

ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଶିବର ପରିସ୍ଥାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଓ ଜଳ
ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଦରକାର ।

କିନ୍ତୁ ସେ ସେହି ଶରଣାର୍ଥୀ
ପିତୃ କଥା ଭୁବ ନ ଥିଲେ ।

ସେମାନେ ପରିସ୍ଥାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା
ଓ ପାଣିର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିଛନ୍ତି ?

ତା' ମତେ ସେ ବଦଳେ ଯାହା କରୁଥିଲେ । ଦେଶକୁ ଫେରିଆସି ତାଙ୍କୁ
ବିଦ୍ୱାନ୍ତାରେ ବାସ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

୩୭. ଜନତାର ପ୍ରିୟ ମଣିଷ

ଦିବ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି
ସମ୍ମାନନୀୟ ଏହି
ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଲୋକେ
ପୂଜା କରୁଥିଲେ

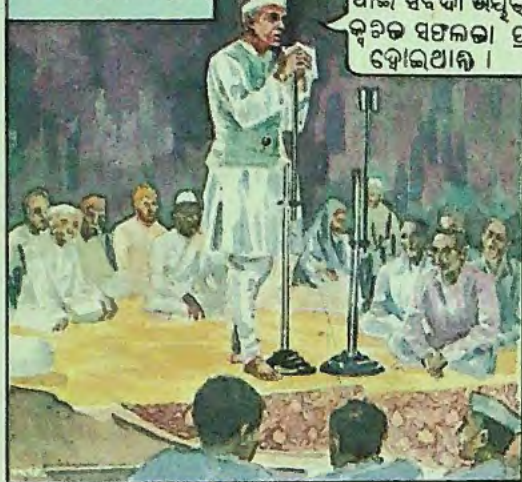
ଜିନା ବାପୁ ଓ ଭୋକିଲ ପେଟରେ
ବୁଲୁଥିବା ଆମର ପିଲାମାନଙ୍କୁ
ଦେଖିଲେ ସେମାନେ ହୃଦୟ
ଦୁଃଖରେ ଜଳିଗଲେ ହୃଦ ।

କି ବଳୟ ବ୍ୟକ୍ତି—

ଯଥେଷ୍ଟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ କି ଗଣଗୋଳ
ହୋଇ ଯାଇଛି । ଆଉ ଏଣିକି
ଏସବୁକୁ ବରିଦାସ କରାଯାଇପାରେ
ନାହିଁ ।

କି ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣି ଆହ୍ୱାନ!

ସାହସୀ ଓ କର୍ମଶୀଳ ଲୋକମାନେ
ସଫଳତା ଲାଭ କରନ୍ତି । ପରିଶ୍ରମ
ପାଇଁ ସର୍ବଦା ଉତ୍ସାହିତ ଲୋକମାନେ
କୃତକ ସଫଳତା ପ୍ରାପ୍ତ
ହୋଇଥାନ୍ତି ।

କି ପ୍ରେରଣା—

ତୁମେ ହେଉଛୁ ଦେଶର ଯୁବଶକ୍ତି । କିଛି ମହତ୍ତ୍ୱ
ଓ ବଡ଼ କାମ କରିବା ପାଇଁ ତୁମଠାରେ ଯୁବ-
ସ୍ୱଳ୍ପର ଗାରିମା ଓ ଆକାଞ୍ଚନା ରହିବା ଉଚିତ

ଦେଶବାସୀଙ୍କଠାରେ କି ଦାବି—

ଏ ପୁରୁଷର
ଲୋକକୁ କଠିନ
ପରିଶ୍ରମ
କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ
ଆଧ୍ୟମ ହେଉଛି
ବଡ଼ ଦ୍ୱାରମ ।

ଏବଂ ତଥାପି,
କି ପ୍ରତିଜ୍ଞା !

୩୮ ଚନ୍ଦ୍ରା

ବେଳେବେଳେ ଲୋକମାନେ ଜାତୀୟ ଏକତା କଥା ଭୁଲି ଯାଇ ଶେଷାଠି ବସ୍ତ୍ରପୁରୁଷକୁ ନେଇ ଆନ୍ଦୋଳନ କରୁଥିବାରୁ ନେତୃତ୍ୱ ମନରେ ଦୁଃଖ ଭାବ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏକ ପୁଅ କି ସ୍ତ୍ରୀ ବୁଝୁ ।

ତାଙ୍କୁ କେହି କେହି ଭୁଲି ମଧ୍ୟ ବୁଝୁଥିଲେ

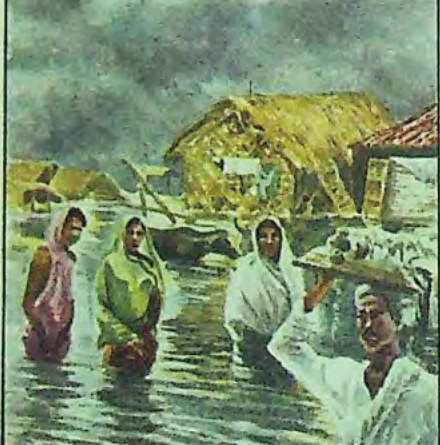
ନେତୃତ୍ୱ ଧରି ଲୋକମାନଙ୍କୁ କୁପା ଦେଖାଉଛନ୍ତି ।

ନେତୃତ୍ୱଙ୍କ ସମାଜବାଦ ଆମ ବ୍ୟବସାୟର ଶତ୍ରୁ ଘଟାଇଛି ।

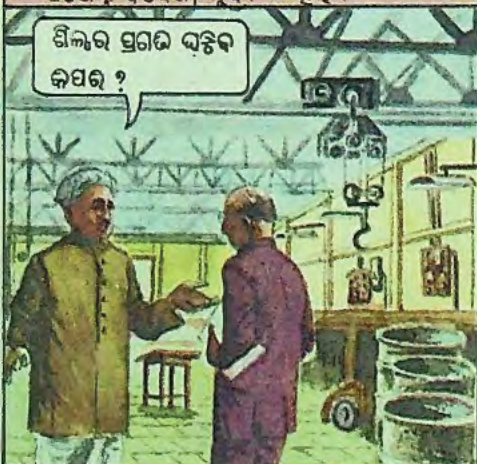
କିନ୍ତୁ ସେ ସମାଲୋଚନାକୁ ଡରୁ ନ ଥିଲେ । ସେ ମତ ପ୍ରକାଶର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ମୁଲ୍ତବାନ ମଣୁଥିଲେ ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭୟରେ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ।

ବନ୍ୟା ପରି ଦେବା ଦୁର୍ବିପାକ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରକୁ ଆଣି ଆଣିଥିଲା ।

ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଆମଦାନୀ କରିବା ପାଇଁ ଭରତର ପଥେଟ୍ଟି ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ନ ଥିଲା ।

ଶିଳ୍ପର ପ୍ରଗତି କୃଷିର କିପରି ?

ପାକିସ୍ତାନ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଖରାପ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲା ।

ଆମେ ନିଜକୁ ଭୁଲି ଭୁଲି ବୋଲି ବିସ୍ମରଣା ଉଚିତ ।

ଉନବିଠିଏ ବର୍ଷାମ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ବିରଳ ହୋଇ ରହିଥିଲା

ଦେଶ ଚନ୍ଦ୍ରା ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ମନରେ ଥିଲା ।

୩୯. ଚୀନର ଆକ୍ରମଣ, ୧୯୭୭

ଚୀନକୁ ଆମେ
ବନ୍ଧୁ ବୋଲି
ଭାବୁଥିଲୁ ।

କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ହଜାର ହଜାର
ଚୀନ ସୈନ୍ୟ ଶୁଭକ
ଭୂପରେ ଆକ୍ରମଣ କଲେ ।

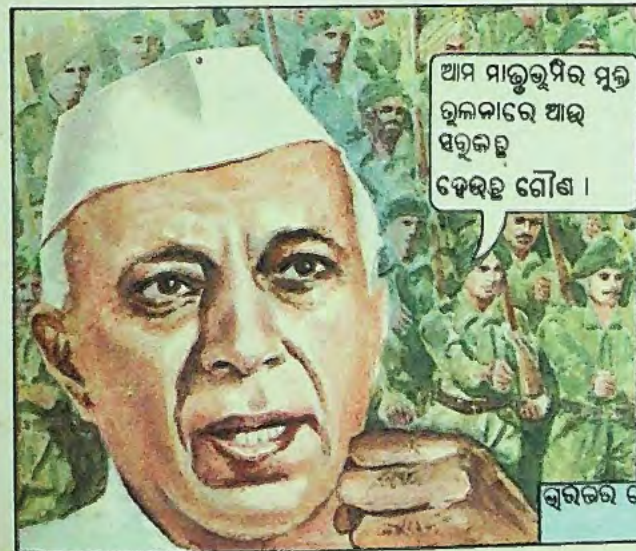
ଆମର ଏହି ପ୍ରିୟ ଭାରତ
ତୁମ୍ଭେ କଦାପି ମଥାରେ
କରିବ ନାହିଁ ।

ବହୁ ଦେଶରେ ଭାରତ ପ୍ରତି ବାସ୍ତବ ସହାନୁଭୂତି
ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ।

ଆମର ସ୍ୱାଧୀନତା
ବିକ୍ଷିପାନ ବୋଲି
ଶ୍ରଦ୍ଧାପନ୍ନ । ସକଳ
ଶିକ୍ଷା ଶାନ୍ତି ଏହାକୁ
ରକ୍ଷାକର ।

ଆମ ମାତୃଭୂମିର ମୁକ୍ତି
ଚୁଲିନରେ ଆଉ
ସବୁକିଛି
ହେଉଛି ଗୌଣ ।

ଦେଶବାସୀ ଟଙ୍କା, ସୁନା ଓ
ଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ସର୍ଗ କଲେ ।

ଭାରତର ସେହି ପ୍ରଶାନ୍ତ, ଗୁମ୍ଫାର ମୁଖ, ସେହି ଚୀର ପ୍ରାଚୀନ- ଅଥଚ ନବୀନ ଓ
ପ୍ରାଣ-ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁଖ ଆମେ ଅବଲୋକନ କଲୁ ।

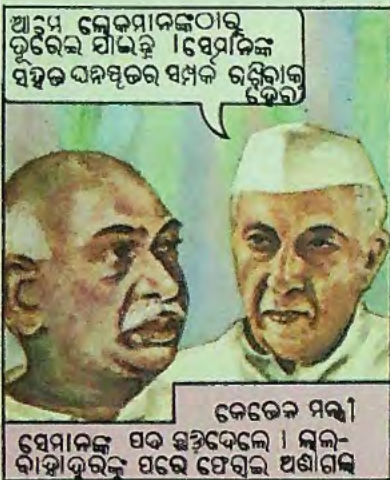
୪୦. ଅନ୍ତମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ

ଆମକୁ ଆମ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଛଡ଼ା
ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଆମର ପ୍ରତିରକ୍ଷା
ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

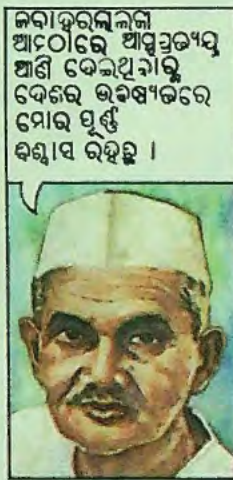

ନବ ଠାକୁର ଯାହାଙ୍କୁ ଭାରତର "ରତ୍ନସିଂହ" ଆଖ୍ୟା
ଦେଇଥିଲେ, ତାଙ୍କଠାରେ ଦେଖାଦେଇ ବୟସର ଦାଗ ।

ଆମେ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ
ତୁରେଇ ଯାଇଛୁ । ସେମାନଙ୍କ
ସହଜ ଦାନସ୍ୱତ୍ତ୍ୱର ସମ୍ପର୍କ ରହିବାକୁ
ହେବ ।

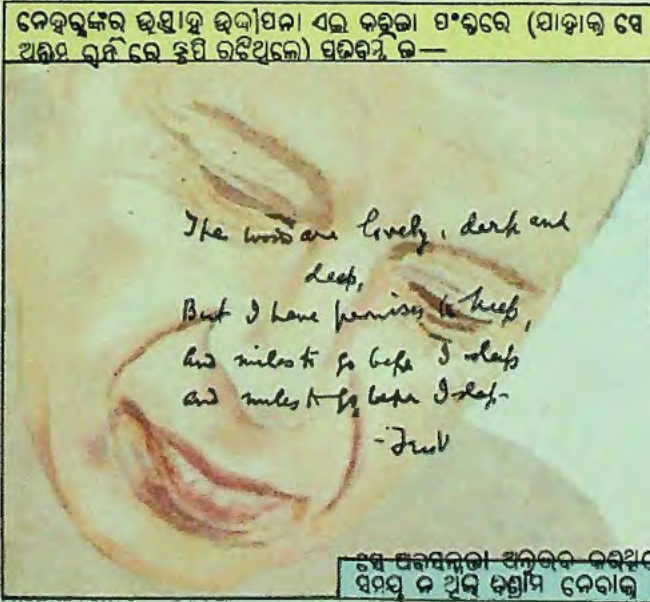
ନେତେକ ମନ୍ତ୍ରୀ
ସେମାନଙ୍କ ପଦ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଲଳି-
ବାହାଦୁରଙ୍କ ପରେ ଫେରିବ ଅଶାଶ୍ୱତ୍

ନିବାହରଲଲି
ଆଠରେ ଆସୁଥିବା
ଆଶି ଦେଇଥିବା
ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତରେ
ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣ
ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରେ ଏକ ବୈଠକ ସମୟରେ ସେ
ହଠାତ୍ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।

The world is lovely, dark and
deep,
But I have promises to keep,
and miles to go before I sleep,
and miles to go before I sleep.
- Frost

ସେ ପରାସ୍ତତା ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ
ସମୟ ନ ଥିଲା ଶ୍ରୀମାନ ନେତାଙ୍କ ।

କଂଗ୍ରେସର ବୟସ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଗଣରେ ସେ ଅନ୍ୟତମ କ୍ଳାନ୍ତ
ଦେଖା ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ତଥାପି ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଖୁବ୍ ରକ୍ଷିତ ଥିଲେ, କାରଣ ତାଙ୍କର
ସ୍ୱପ୍ନ ଭାରତ ତଥାପି ଅନେକ ଦୂରରେ ରହିଥିଲା ।

୪୧. ମହାପ୍ରସାଗ ୧୯୭୪

ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି ନେତୃତ୍ୱ ଦେଉଛନ୍ତି ଯାଇଥିଲେ ।

ମଇ ୨୭ ତାରିଖ ଦିନ ସେ ଦକ୍ଷୀଣ ଫେରି ଆସିଲେ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସି କାମ କରୁଥିଲେ ।

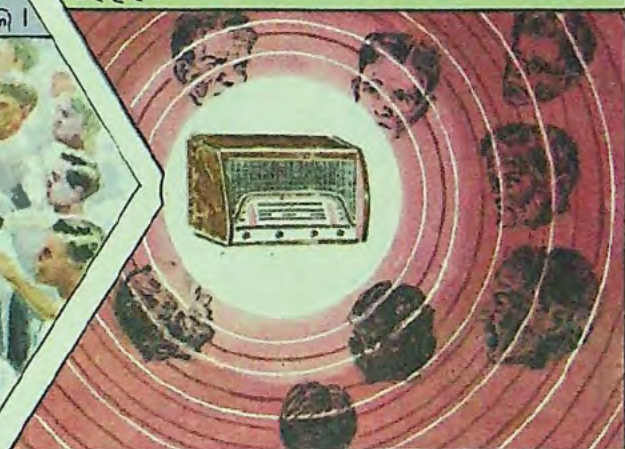
ସେ ସବୁ ପାଇଁ କାମ ଶେଷ କରି ସାମାନ୍ୟ ଶୋଇଥିଲେ ।

ପରଦିନ ପ୍ରକୃଷ୍ଟରେ ହଠାତ୍ ସେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଏବଂ ଚେତନା ହରାଇ ରହିଲେ । ଲୋକମାନେ ଉତ୍ତୁକ୍ତି ହୋଇ ତାଙ୍କ ବାସଭବନରେ ରୁଣ୍ଡ ହେଲେ ।

ସମସ୍ତ ଦେଶ ତାଙ୍କର ଆଶେନୀ ଶବ୍ଦର ଶୁଣିବାକୁ ଉଦ୍ଦୀପିତ ରହିଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସେ ଆଉ ଉଠିଲେ ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କର ମହାପ୍ରସାଗ ଶବ୍ଦର ପାଇଁ ସ୍ୱରାଶ୍ରେୟ ଶ୍ରଦ୍ଧାଂଜଳି ଦେଇ ଶୁଣାଗଲା ।

ଜାଙ୍କର ଅନ୍ତିମ ଦର୍ଶନ ପାଇବା ଲାଗି ଦେଶ ଓ ବିଦେଶର ନେତାମାନେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଏହି ବୀର ମାନବ ପ୍ରକୃତିରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ବଡ଼ ଦୁର୍ଦ୍ଦଳତାକୁ ଜୟ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ଭୟ ବା ଦୃଶ୍ୟ କଥଣ, ତାହା ସେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।

—ଉତ୍ତମସିଂହ ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟ

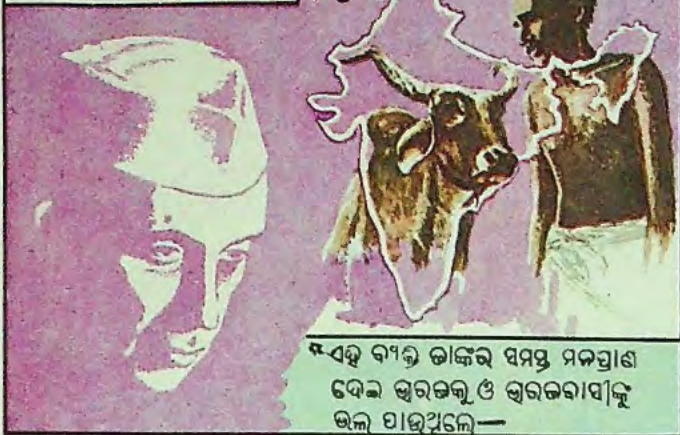

ଆଉ ୮ ବର୍ଷ କାଳ ସେ ଜଳ ପାଖରେ ସାରି ରହିଥିବା ତାଙ୍କ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ପତ୍ରୀଙ୍କର ଚିତାଭସ୍ମକୁ ତାଙ୍କ ଚିତାଭସ୍ମ ସହ ଚିତାଗଲି ।

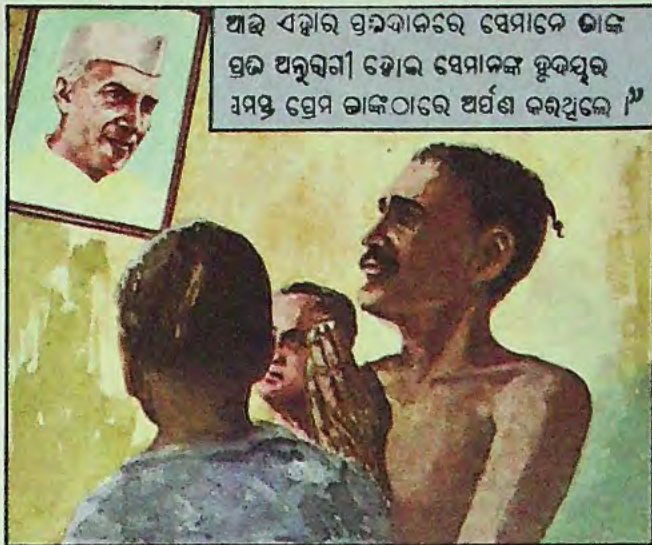

ଜବାହରଲାଲ ନେତୃ ଦେହାନ୍ତର ସମ୍ବାରର ମୂର୍ତ୍ତିମୟ ସେହି କେଜଳଟ ମହାମାନବଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ, ଯେଉଁମାନେ ଜାତୀୟତା ଓ କାଳର ପରିସରକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରି ପାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଚରକାଳ ମାନବ ଜାତିର ଲକ୍ଷ୍ୟପଥକୁ ଉଦ୍ଘାଟିତ କରୁଥିବେ ।

୪୩. ନେହେରୁ
ଏବଂ ଭାରତ

ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ମନପ୍ରାଣ
ଦେଇ ଭାରତକୁ ଓ ଭାରତବାସୀକୁ
ଭଲ ପାଉଥିଲେ—

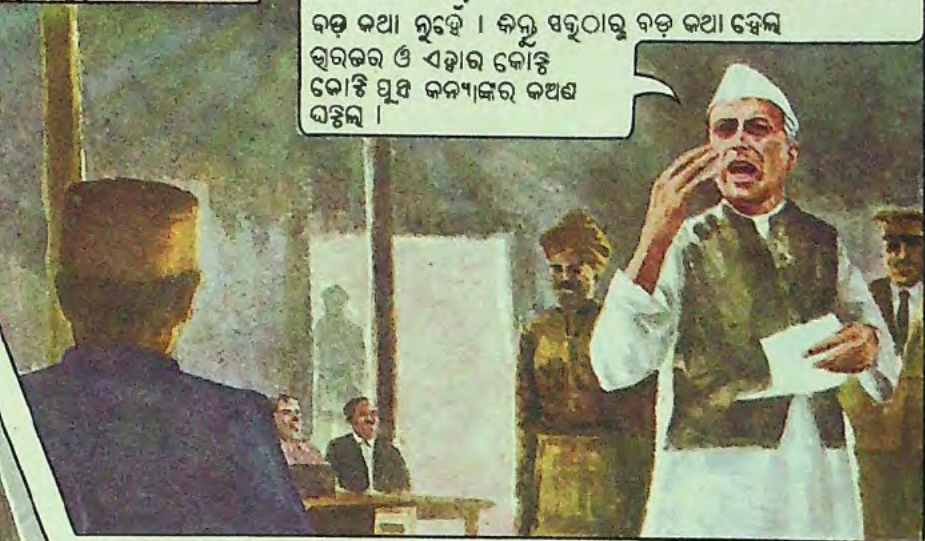

ଆଉ ଏହାର ପ୍ରତୀକାରରେ ସେମାନେ ତାଙ୍କ
ପ୍ରତି ଅନୁରାଗୀ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟର
ସମସ୍ତ ପ୍ରେମ ତାଙ୍କଠାରେ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।”

ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସ୍ୱପ୍ନ, ଏକମାତ୍ର ଭାବନା ଥିଲା ନିଜ ଦେଶବାସୀଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ
ସ୍ଥାପନ କରିବା ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କର ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଥିପାଇଁ
ହତାଶ କରିଥିଲେ । ଏକଦା ସେ ଏକ ଅଭାଳତରୁ କହିଥିଲେ—

ମୋର କଅଣ ଦଣ୍ଡଲ, ଏହା ଅକ୍ଷତକର କଥା । ବ୍ୟକ୍ତିଗତକ୍ଷେତ୍ର କଥା
ନ ଧରିଲେ ତଳେ । ସାତଧର ବିଗୁର ହୋଇ ମୋତେ ସଜା ମିଳିଛି
ମୋ ଜୀବନର ବହୁ ବର୍ଷ କାରବାସରେ କଟିଛି । ଅଧିକା କେଜଣା ବର୍ଷ
ବନ୍ଦ କଥା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ହେଲା
ଭାରତର ଓ ଏହାର କୋଟି
କୋଟି ପୁଅ କନ୍ୟାଙ୍କର କଅଣ
ଦଣ୍ଡଲ ।

ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦୀପନାମୟୀ ବାଣୀ,
ଅକଥନୟ ଦୁଃଖ ବରଣ ଓ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ
ତ୍ୟାଗ ଭାରତବାସୀଙ୍କୁ ଫ୍ରେଜିଣା
ଦେଉଥିଲା ।

ଏହିପରି ଥିଲେ ଆମର ନେହେରୁ
ଦେଶ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରେମ ଏତେ
ଗଭୀର ଥିଲା ଯେ ସେ ତାଙ୍କ
ଇଚ୍ଛା ପଟ୍ଟରେ ଲେଖି
ପାରିଥିଲେ—

...A handful of my ashes should be thrown
in the Ganga and the major portion scattered
from an aeroplane over the fields where the
peasants of India toil, so that they might
mingle with the dust and soil of India...

ପ୍ରକାଶନ ବିଭାଗ
ସୂଚନା ଓ ପ୍ରସାରଣ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ
ଭାରତ ସରକାର